

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEC

BROJ 990

8. TRAVNJA 2022. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

**DSHV ponovo
u parlamentu**

SADRŽAJ

6

Rezultati predsjedničkih,
parlamentarnih i beogradskih izbora
**Dvanaest predstavnika
stranaka nacionalnih
manjina u parlamentu**

8

Vukovarsko-srijemski župan
Damir Dekanić posjetio Bač
**Jačanje suradnje
s Hrvatima u Vojvodini**

12

Boris Varga, politolog i novinar
**Podiže se nova
željezna zavjesa**

17

Uskršnja humanitarna akcija
Fondacije *Cro-Fond*
**Dio donacije
za Somborku
Draganu Prosinger**

22

Uspjeh na pokrajinskom
i međunarodnom natjecanju
**Tambura(ši)
na zavidnoj razini**

31

Okružno natjecanje
iz hrvatskog jezika
Koliko znamo hrvatski?

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Josip Stantić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ladislav Suknović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)
Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

**Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju**

Isto, a ipak nije

Tim riječima mogli bi se ocijeniti rezultati izbora koji su iza nas. Ono što je isto je dominacija Srpske napredne stranke i (još uvijek) njenog lidera **Aleksandra Vučića**. Ono što ipak nije isto je što ta dominacija ima manju podršku, pa prvi puta od 2014. godine naprednjaci ne mogu sami formirati Vladu Srbije.

Naprednjaci imaju 120 zastupnika, a za većinu im treba najmanje 126. Kao neupitnog partnera Vučić je u noći pobjede spomenuo samo Savez vojvođanskih Mađara, ali ne i socijaliste. Čak i da (u što malo vjerujem) socijalisti i Dačić premijer, što je bio moto kampanje SPS-a, nisu bili viđeni kao partneri u novoj vlasti skoro je sigurno da će im se posrećiti, jer pet (samo) zastupnika SVM-a nije dovoljno da bi se formirala prosta, a kamoli stabilna većina. Uz socijaliste, koji bi u miraz donijeli još 32 zastupnika, formiranje stabilne Vlade bilo bi neupitno. Pitanje je samo koliko će koštati, a znajući što su sve socijalisti dobili u prethodnoj postizbornoj podjeli karata apetiti im neće biti mali. Ako bude trebalo, **Ivica Dačić** može podsjetiti na 2012. godinu kada su sa 74 mandata naprednjaci uspjeli formirati Vladu zahvaljujući socijalistima koji su pridodali još 44 zastupnička mjesta. (I **Mladanu Dinkiću**, koga je ovdje suvišno i pominjati, jer je odavno politički mrtav.)

Kako se vlast ne ispušta tako lako iz ruku, pa ni prilika da se bude dio te vlasti, vrlo je vjerovatno da će (dobitna) kombinacija SNS – SPS – SVM formirati većinu, ali na sreću ne onakvu kakva je bila poslije izbora 2020. godine kada su parlamentom vladali neprikosnoveno, ili u prijevodu: s potporom od 229 zastupnika, od 250 koliko ih sjedi u najvišem zakonodavnom tijelu.

Oporba se sada ipak dozvala pameti i umjesto bojkotiranja izbora odlučila je stati na crtu. Nerealno je bilo očekivati da bi u ovom izbornom ciklusu mogli pobijediti, ali ozbiljni političari, bez obzira što javno govore, na tako nešto nisu ni računali. Ozbiljni političari glasove dobivene na ovim izborima trudit će se kapitalizirati u novom izbornom ciklusu. Bio on za četiri godine ili i prije, što u Srbiji i nije ništa neuobičajeno. Ako se ravnamo prema lokalnim izborima, ta provjera će biti već za dvije godine.

Očekivano, analitičari i mediji manje pažnje posvetili su strankama nacionalnih manjina, a i u tom dijelu političkog života ima zanimljivih promjena. Vučićev vjerni partner, **Pásztorov SVM**, izgubio je četiri zastupnička mjesta i s devet pao na pet. Bošnjaci, koji su išli u dvije kolone, imat će četiri zastupnika, a Hrvati se, poslije dvije godine, vraćaju u skupštinu, Albanci su »pali« na jednog zastupnika, čime su platili cijenu razjedinjenog izlaska na izbore, iza zatvorenih vrata parlamenta ostali su i Rusi, Romi...

U kontekstu priče o manjinskim strankama zanimljivo će biti pratiti hoće li osim Mađara još neka manjina biti poželjan partner naprednjaka. A u kontekstu hrvatske manjine, što bi moglo značiti Vučićevo radovanje što je lider DSHV-a **Tomislav Žigmanov** ponovno zastupnik.

Za **Verana Matića** ulazak predstavnika hrvatske manjine u Skupštinu Srbije znači mogućnost za relaksaciju hrvatsko-srpskih odnosa i »šalje dobru poruku za njihovo unaprjeđivanje, koje uključuje pitanje reciprociteta na svim razinama vlasti na koje ukazuje hrvatski ministar vanjskih poslova«.

Krajnji rok za konstituiranje Skupštine Srbije je 7. svibnja. Pa, vidjet ćemo tko, s kim i pod kojim uvjetima hoće i može.

Z. V.

Koalicija Zajedno za Vojvodinu – Vojvođani osvojila dva mandata u parlamentu

Žigmanov ponovo u parlamentu

»Sve ono što smo činili u predizbornim aktivnostima, od kampanje do nastupa u medijima, i sve ono što smo učinili da pitanje položaja i hrvatske zajednice i naše političke platforme stavimo u fokus javnosti urodilo su očekivanim rezultatima te je lista *Zajedno za Vojvodinu*, u okviru koje je nastupao i DSHV, dobila dva zastupnička mandata. Tako će i ja kao nositelj te liste u sljedećem sazivu Narodne skupštine imati status zastupnika što je i za DSHV i hrvatsku zajednicu u Srbiji izuzetno važno jer ćemo biti dio institucionalnih okvira kada je u pitanju i artikulacija interesa pripadnika hrvatske zajednice i zaštita našeg položaja i ostvarivanja različitih inicijativa i sadržaja u području manjinskih prava i razvojnih procesa«, rekao je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** na konferenciji za medije održanoj u sjedištu stranke u Subotici, a u povodu parlamentarnih izbora održanih u nedjelju, 3. travnja.

Žigmanov se požalio na slabu vidljivost u lokalnim medijima koji nisu bili zainteresirani za praćenje njihovih aktivnosti, ali je rekao kako su to uspjeli nadomjestiti u programima medija s nacionalnom frekvencijom.

Rekao je da su u sredinama gdje su Hrvati zastupljeni u većem broju bili mahom na drugom mjestu po broju osvojenih glasova, odmah iza Srpske napredne stranke, a u sredinama u kojima su manje zastupljeni na trećem mjestu. Rekao je i kako je bilo pokušaja opstrukcije i »narsrtaja i na njega i na DSHV« od strane jedne druge manjinske stranke, a zatim i od jedne »ad hoc grupacije« dan prije izborne šutnje.

»Mi smo stranka koja poštuje demokratske standarde i načela u djelovanju, otvoreni smo i djelujemo transparen-

tno, za svaki razgovor smo raspoloženi i ne vidim nijedan razlog zašto je Demokratska zajednica Hrvata putem medija pozvala DSHV na zajedničko političko djelovanje, niti pak one koji nisu znali što hoće u političkom polju i koji su došli s margine hrvatskog društvenog i političkog prostora i napravili neku vrstu nemira kada je u pitanju ono što je DSHV učinio ili pak htio učiniti«, rekao je Žigmanov i dodao kako su predstavnici diplomacije »na više nego neprimjeren način učinili korake koji su vjerojatno nanijeli štetu koja nije trajna ali je značajna.«

Na koncu je dodao kako su radosni što će biti dio institucije u kojoj se raspravlja i odlučuje i o položaju Hrvata te istaknuo kako je i novoizabrani predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** u svom postizbornom obraćanju kazao da je obradovan činjenicom »što sam izabran za narodnog zastupnika«.

»To je vrlo jasna poruka pripadnicima hrvatske zajednice, bez obzira što imamo probleme integracije u lokalne političke okvire, prije svega u Subotici i Somboru, da u Srbiji postoje i politički čimbenici koji hoće spram hrvatske zajednice i njihovih političkih predstavnika graditi pozitivne politike«, rekao je Žigmanov.

Također je rekao da je razgovarao i s hrvatskim premijerom **Andrejom Plenkovićem** o njihovoj daljoj suradnji.

Na novinarsko pitanje koje će teme i pitanja delegirati u parlamentu Žigmanov je odgovorio da će to biti teme iz političke platforme:

»Vrlo ćemo se jasno zalagati za nastavak europskih integracija, za osnaživanje procesa izgradnje vladavine prava, razvijanja demokratskih institucija, razvijanje politika, napose manjinskih, i uključivanja pripadnika nacionalnih manjina, napose Hrvata, u procese donošenja

odluka, u institucije, u javni sektor kako bismo mogli biti u prilici da odlučujemo o onome što nas neposredno zanima. Inicirat ćemo dijalog s ključnim institucijama u Srbiji i staviti na stol sva naša otvorena pitanja, a najurgentnije je pitanje Hrvatskog školskog centra.»

Dodao je da će inzistirati na jednakim politikama spram svih nacionalno-manjinskih zajednica, te je kao negativan primjer iznio činjenicu da nitko od predstavnika lokalnih vlasti nije došao na praznik hrvatske zajednice u Subotici.

Čestitke na izbornom uspjehu

Premijer Hrvatske Andrej Plenković je u ponedjeljak ujutru u telefonskom razgovoru čestitao predsjedniku DSHV-a na izbornom rezultatu i ulasku u Narodnu skupštinu što je, kako je naveo, »iznimno važno za zastupljenost Hrvata u Srbiji«.

I ministar vanjskih i europskih poslova Hrvatske **Gordan Grlić Radman** je pozdravio ulazak Tomislava Žigmanova u Skupštinu Srbije, ali je i skrenuo pozornost na neispunjavanje odredbe sporazuma o uzajamnoj zaštiti nacionalnih manjina iz 2005. koje su potpisale Hrvatska i Srbija te je dodao kako u Hrvatskom saboru ima tri garantirana mjesta za predstavnike Srba dok za Hrvate u Srbiji nema zajamčenog mandata.

»Drago nam je da je predstavnik hrvatske manjine, koji istina nije nastupio kao samostalna stranka DSHV nego u koaliciji *Zajedno za Vojvodinu*, uspio donijeti mandat i imamo Hrvata u Narodnoj skupštini«, istaknuo je Grlić Radman.

Državni tajnik **Zvonko Milas** razgovarao je također s predsjednikom DSHV-a Tomislavom Žigmanovim te mu čestitao na ostvarenom izbornom rezultatu i osvojenom zastupničkom mjestu, objavio je Središnji državni ured za Hrvate izvan RH.

Na koncu je, odgovarajući na pitanje s kime planira surađivati, rekao kako će razgovarati sa svima onima koji imaju pozitivan odnos prema ključnim političkim zahtjevima ove stranke, ali da imaju i crvene linije i da neće surađivati sa strankama s krajnje desnog političkog spektra.

J. D.

Vučić: Želimo bolje odnose s Hrvatskom

Među najvažnijim porukama postizbornog govora predsjednika Aleksandra Vučića mediji prenose njegovu ocjenu o odnosima sa susjedima, prije svega s Hrvatskom. *Blic* je među šest njegovih najvažnijih poruka izdvojio izjavu o odnosima u regiji s Hrvatskom i Crnom Gorom. Vučić je poručio da Srbija želi još bolje odnose s Hrvatskom i da će dati sve od sebe da se takvi odnosi razvijaju, te je istaknuo kako se raduje što će predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov biti zastupnik u Narodnoj skupštini. Na pitanje novinarke iz Hrvatske kakvu će politiku voditi u novom mandatu odgovorio je kako mu nitko ne može pronaći niti jednu lošu ili tešku riječ o Hrvatskoj, ali da se u tamošnjim medijima svakog dana pojavljuje na stotine tekstova »ad hominem« protiv njega.

»Smijao sam se tome, jer razumijem što je to politika, da nekima ne odgovara snažna Srbija. Srbija će biti još snažnija i jača. Želimo snažnije i bolje odnose s Hrvatskom i dat ću sve od sebe da takve odnose napravimo u idućem razdoblju«, poručio je Vučić, te dodao: »Mi od vas ne tražimo da nam se ispričavate, ne tražite od nas da se ispričavamo nego, ako možemo, gledajmo u budućnost i kako da rješavamo probleme.«

Rezultati predsjedničkih, parlamentarnih i beogradskih izbora

Dvanaest predstavnika stranaka nacionalnih manjina u parlamentu

Za predsjednika Srbije je ponovno izabran Aleksandar Vučić s osvojenih 59% glasova. Na parlamentarnim izborima je Srpska napredna stranka osvojila najveći broj glasova i mandata, ali značajno manje od njihovog predsjednika i nositelja liste. U Narodnoj skupštini će biti i dvanaest predstavnika nacionalno-manjinskih stranaka ili koalicija

Očekivana pobjeda **Aleksandra Vučića** na predsjedničkim izborima, kao i očekivana veća raznolikost parlamenta s ne tako velikom prevlasti Srpske napredne stranke, zahvaljujući ulasku više lista i koalicija, obilježili su ove izbore. Za hrvatsku nacionalnu manjinu je svakako važno da će u ovom sazivu Narodne skupštine biti i predstavnik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini koji je mandat osvojio na listi Zajedno za Vojvodinu – Vojvođani. Uz dva zastupnika ove hrvatsko-rusinske nacionalno-manjinske liste, koju je podržavala

nista **Branka Stamenković** 2,03%, dok je Srpski patriot **Miša Vacić** osvojio 0,87% glasova.

Na parlamentarnim izborima je Srpska napredna stranka također osvojila najveći broj glasova i mandata, ali značajno manje od njihovog predsjednika i nositelja liste. Prema podacima Republičke izborne komisije, nakon obrađenih 94,44 posto glasova, koalicija Aleksandar Vučić – Zajedno možemo sve je osvojila 43,05 posto glasova, odnosno 120 zastupničkih mandata. Druga po broju osvojenih glasova/mandata je koalicija Ujedinjeni za pobjedu Srbije oko **Marinike Tepić** s osvojenih 13,70% glasova i 38 mandata. Na trećem mjestu je lista Ivica Dačić – premijer Srbije s osvojenih 11,57% glasova i 32 mandata.

Ovoga puta je koalicija Demokratske stranke Srbije i POKS-a uspjela prijeći cenzus s osvojenih 5,37% glasova, odnosno 15 mandata. Cenzus je prešla i lista koalicije Moramo s osvojenih 4,54 % glasova, odnosno 12 zastupničkih mjesta u Narodnoj skupštini. Po 10 mandata imat će Dveri i POKS s 3,85% glasova i Zavetnici, za koje je glasalo 3,76% građana Srbije.

Od manjinskih stranaka cenzus su prešli Savez vojvođanskih Mađara s 1,60% glasova i pet mandata, Muftijin amanet s 0,9 posto glasova i tri mandata, po dva zastupnika će imati Zajedno za Vojvodinu s osvojenih 0,63% glasova i

SDA Sandžaka s 0,55 % glasova.

Cenzus nisu prešli Suverenisti, Srpska radikalna stranka, Ajmo ljudi, Otete bebe Ana Pejić, kao i albanske manjinske liste – Alternativa za promene i Koalicija Albanaica, Romska partija i Ruski manjinski savez.

Beogradski izbori

Stanovnici Beograda i Bora birali su na ovim izborima vijećnike za nove sazive skupština gradova, dok su se u 11 općina birali predstavnici za lokalne skupštine.

Prema izvješću Gradske izborne komisije Beograda, na osnovu preliminarnih rezultata izbora za vijećnike Skupštine grada Beograda, od 1.393.409 upisanih bira-

i Liga socijaldemokrata Vojvodine, u parlament su ušli i predstavnici mađarske, dvije bošnjačke i jedne albanske nacionalno-manjinske stranke.

Predsjednički i parlamentarni izbori

Očekivano, za predsjednika Srbije je ponovno izabran Aleksandar Vučić s osvojenih 59% glasova. Najjači protukandidat **Zdravko Ponoš** osvojio je 18,32%, a kandidat Nade **Miloš Jovanović** 5,97%. Svi ostali su osvojili ispod 5% – **Boško Obradović** ispred Patriotskog bloka osvojio je 4,38%, kandidatkinja koalicije Zavetnici **Milica Đurđević-Stamenkovski** 4,25%, **Biljana Stojković** ispred Moramo osvojila je 3,2 %, a kandidatkinja Suvere-

ча u бирачки попис u главном граду је изишло 807.873 или 57,98% бирача.

Lista Aleksandar Vučić – Zajedno možemo sve, osvojila je 38,15% glasova, odnosno 48 mandata. Na drugom mjestu po broju osvojenih mandata je koalicija oko **Đilasove** Stranke slobode i pravde Vladeta Janković – Ujedinjeni za pobjedu Beograda, koja je osvojila 21,20%, odnosno 26 mandata. Zeleno-lijeva koalicija Moramo – Za dobar grad osvojila je 10,75%, odnosno 13 mandata.

Lista SPS-a je osvojila 7,01% glasova i 8 mandata. Koalicija Nada je osvojila 6,28% glasova i 7 mandata. Po 4 mandata su osvojili Zavetnici (s 3,52%) i Srpski pokret Dveri – POKS (s 3,40 %).

Cenzus nisu prešli Ajmo ljudi oko **Borisa Tadića**, lista **Nemanje Šarovića**, Suverenisti, Ruski manjinski savez i Srpska radikalna stranka.

Za sada još nije jasno tko će voditi glavni grad, ali pojedini analitičari predviđaju da će se i beogradska vlast i republička Vlada rješavati »u paketu« i da će njihovo formiranje trajati dugo.

Skupština Beograda ima 110 vijećnika, a za formiranje većine je potrebno najmanje 56 vijećnika, što znači da bi SNS sa socijalistima mogla formirati vlast u Beogradu.

J. D.

Parlamentarni izbori 2020.

Radi usporedbe, podsjetimo se na parlamentarne izbore 2020. godine. Tada je lista Aleksandar Vučić – Za našu djecu osvojila 188 mandata, Lista Ivica Dačić – SPS, JS Dragan Marković Palma 32 mandata, lista **Aleksandra Šapića** 11 mandata, Savez vojvođanskih Mađara imao je 9 mandata, Stranka pravde i pomirenja **Muamera Zukorlića** 4 mandata, po tri mandata su imali Albanska demokratska alternativa – Ujedinjena dolina i SDA Sandžaka dok četrnaest lista nije uspjelo prijeći cenzus od 3 posto, među njima i koalicija Ujedinjena demokratska Srbija u kojoj je tada nastupao i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini uz još deset stranaka i pokreta. Ta je koalicija tada osvojila 30.591 glasova, ali kao koalicija koja nije imala nacionalno-manjinski status nije uspjela prijeći cenzus od 3%.

CRTA: Tenzije na izborni dan

Promatračka misija CRTA-e ocijenila je da je izborni dan protekao u atmosferi punoj tenzija koje su povremeno eskalirale u fizičko nasilje, »čime se manifestirala nespremnost izborne administracije i nepovjerenje građana u institucije« i da je to bio »očekivan ishod kontinuiranog urušavanja integriteta izbornog procesa u cjelini, obilježenog jačanjem i usavršavanjem raznih vidova izborne korupcije i ugrožavanja biračkih prava građana«.

»Na po 5% biračkih mjesta u Srbiji i u Beogradu zabilježeno je kontinuirano ponavljanje grubih kršenja pravila, čime je ozbiljno ugrožen integritet izbornog dana na ovim mjestima, ali obim tih incidenata nije mogao utjecati na konačne ishode izbora u Srbiji i Beogradu«, ocijenila je CRTA.

Vukovarsko-srijemski župan Damir Dekanić posjetio Bač

Jačanje suradnje s Hrvatima u Vojvodini

»U sljedećem razdoblju započet ćemo s koordinacijom pet slavonskih županija s Hrvatima u Vojvodini. Mislim da će takva suradnja s konkretnim prijedlozima i projektima, mjestima brzo donijeti rezultat«, kazao je Dekanić

Vukovarsko-srijemska županija niz godina podupire projekte Hrvata u Vojvodini, a ta potpora bit će nastavljena i dalje, kazao je župan **Damir Dekanić**, koji je zajedno sa svojim zamjenikom **Franjom Oreškovićem** boravio u svom prvom službenom posjetu hrvatskoj zajednici u Srbiji. Oni su u Baču, u prostorijama tamošnje župe sv. Pavla Apostola, održali sastanak s vodstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Koordinacija županija

Od novijih programa potpore Vukovarsko-srijemske županije Dekanić je podsjetio na kupnju *Šokačke kuće* u Vajskoj, a kao nove vidove potpore naveo je aktualni program prekogranične suradnje te iniciranje foruma pet

vito s mjestima u kojima u većini žive Hrvati. Kritike da u projektima koji Srbija realizira s partnerima iz Hrvatske nisu zastupljena mjesta u kojima žive Hrvati i da sama hrvatska zajednica nije dovoljno uključena stigle su do nas, pa će, a vezano za projekte prekogranične suradnje, sugestija općinama i gradovima ići u smjeru da se prije svega vodi računa o mjestima u kojima žive Hrvati, kako bi im se i na taj način pomoglo da ostanu i zadrže svoj identitet«, kazao je Dekanić.

Na sastanku je postignut načelni dogovor da se u sljedećem razdoblju započne s koordinacijom pet slavonskih županija s Hrvatima u Vojvodini.

»Mislim da će takva suradnja s konkretnim prijedlozima i projektima, mjestima brzo donijeti rezultat. Vukovarsko-srijemska županija pomogla je kupnju *Šokačke kuće* u Vajskoj, gdje mislimo i dalje pomagati kako bi se

zaokružila cijelina. Isto tako, crkva u Baču predstavlja jedan respektabilan kompleks koji pokazuje koliko su Hrvati ovdje nekada bili značajni. Želimo da se vrati barem dio tog nekadašnjeg sjaja«, kazao je Dekanić i dodao da Hrvatima u Srbiji želi onu kvalitetu života kakvu ima srpska manjina u Hrvatskoj.

»Ovdje se u Srbiji vidi da je to drugačije. Moramo na tome poraditi, jer će nam mladi ljudi otići, a onda odlazi i kultura, identitet s ovih prostora. Poslije kratkog vremena tako će nam se izgubiti trag« izjavio je Dekanić.

slavonskih županija i hrvatskih institucija iz Srbije glede koordiniranije i efikasnije potpore ovdašnjim Hrvatima.

»Nastojimo biti nazočni, pomoći hrvatskom narodu da ovdje ostane, opstane, da zadrži svoju vjeru, kulturu ali i svoj politički identitet. Donosimo i dobre vijesti, vezane uz nove financijske perspektive iz fondova Europske unije, nove projekte i programe koji se otvaraju, a gdje naša županija ima veliki broj zainteresiranih općina i gradova za suradnju sa susjednom Srbijom, Vojvodinom, a pogla-

Partneri i suradnici

Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** naglasio je kako je Vukovarsko-srijemska županija dugogodišnji suradnik i partner ovdašnjoj hrvatskoj zajednici.

»Ono što slijedi kao sljedeći korak u nadogradnji naše bogate i plodonosne suradnje je usustavljanje iste kroz neku vrstu institucionalne koordinacije. To će biti forum slavonskih županija s institucijama hrvatske zajednice u

Srbiji, gdje bismo onda planski djelovali prema rješavanju konkretnih problema i potreba pripadnika hrvatske zajednica. Bilo je riječi i o nastavku naše političke suradnje», kazao je Žigmanov.

Dodao je kako posjet ima i političku poruku potpore DSHV-u od vladajuće stranke u Hrvatskoj – Hrvatske demokratske zajednice, koja vodi veliku većinu županija, pa tako i Vukovarsko-srijemsku.

»HDZ je naša sestrinska stranka te je bilo riječi i o nastavku naše političke suradnje, kada je u pitanju snaženje političkih kapaciteta Hrvata u Srbiji. Sama vidljivost predstavnika svih razina vlasti iz Hrvatske u našoj zajednicu znači nam prije svega podršku. S druge strane, znači da je njihov interes za položaj hrvatske zajednice djelatan i na koncu, ali ne manje važno, takvi posjeti izazivaju mogući respekt predstavnika vlasti da spram Hrvata stvaraju integrativne odnose, koji će biti i kroz politiku uključivanja u procese donošenja odluka, ali i u strukture vlasti«, kazao je Žigmanov.

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** je istaknula odličnu suradnju s Vukovarsko-srijemskom županijom te naglasila nove ideje kojim bi se ta suradnja proširila i osnažila.

»Ono što je HNV u svojem četvrtom sazivu planirao jest da se proširi broj institucija i centara, da osim u Subotici imamo manje centre i jezgre u drugim mjestima. Ovdje u Baču je izuzetno veliki potencijal i izuzetno velika spremnost Subotičke biskupije da napravimo rekreacijsko-edukacijski centar koji bi bio mjesto okupljanja na-

ših studenata, predstavnika Crkve, roditelja; da to bude centar za edukaciju ne samo našeg puka nego i ljudi iz Hrvatske. Ovo je jedan dugoročni i veći projekt, a samim tim bismo oživjeli ovo mjesto te uspjeli zadržati mlade kao i poboljšati položaj hrvatske zajednice«, izjavila je Vojnić te dodala kako očekuje nastavak potpore iz ove županije glede već postojećih projekata – kadrovskog

osnaživanja, suradnje s njihovom Razvojnou agencijom, stipendiranja studenata, potpore za projekte Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Gosti iz Hrvatske su, osim crkve sv. Pavla Apostola, ovom prigodom posjetili i Franjevački samostan u Baču i mjesto Plavnu.

B. D. P. / Z. V.

Izvješća i planovi pred vijećnicima

»U 2017. godini donacije iz Hrvatske bile su 17.000, u 2021. godini 350.000 eura, a znatno povećanje bit će ostvareno i ove godine jer je Vlada Hrvatske na svojoj sjednici donijela odluku o dodjeli sredstava za nastavak radova na Hrvatskoj kući u Subotici«, kazala je Vojnić

Nastavljajući dosadašnju praksu održavanja sjednica HNV-a izvan Subotice nova sjednica održana je 30. ožujka u Starčevu, mjestu u sklopu Grada Pančeva, u kojem oko 4,5 posto stanovništva čine Hrvati. Vijećnici HNV-a su na 75. sjednici usvojili izvješće o realizaciji godišnjeg plana rada HNV-a za 2021., godišnji plan rada i financijski plan HNV-a za 2022. godinu, te dali pozitivno mišljenje na izvješće o poslovanju ZKVH-a. Na dnevnom redu bila su godišnja izvješća i planovi fondacija i zaklada koje je osnovao HNV.

Veća potpora iz Hrvatske

Podnoseći izvješće o radu i govoreći o planovima HNV-a pred sjednicu **Jasna Vojnić** kazala je kako su od početka IV. saziva HNV-a donacije iz Hrvatske povećane čak za 17 puta.

»U 2017. godini donacije iz Hrvatske bile su 17.000, u 2021. godini 350.000 eura, a znatno povećanje bit će ostvareno i ove godine jer je Vlada Hrvatske na svojoj sjednici donijela odluku o dodjeli sredstava za nastavak radova na Hrvatskoj kući u Subotici«, kazala je Vojnić.

Ono što će obilježiti 2022. godinu bit će popis stanovništva, završetak Hrvatske kuće, aktivnosti na osnutku Hrvatskog školskog centra, završetak radova na rodnoj kući bana **Jelačića** u Petrovaradinu, uređenje Šokačke kuće u Sonti, prostora u Beogradu, aktivnosti na vraćanju Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici, poboljšanje uvjeta za rad udruga kroz njihovo materijalno-tehničko opremanje. Predsjednica Vojnić istaknula je i europske projekte prekogranične suradnje te je plan da se za te poslove uposli projekt-menadžer.

Govoreći o popisu stanovništva, Vojnić je kazala da će 20. lipnja biti raspisan javni poziv za instruktore popisivača, nema nacionalnog ključa, a prednost će imati nezaposleni i visokoobrazovani. Mjesec dana ranije bit će raspisan javni poziv za popisivače.

»U lokalnim samoupravama bit će popisne komisije od pet do sedam članova. Mi smo prvo dobili prijedlog iz

Republičkog zavoda za statistiku da svog člana imamo u Srpskoj Crnji. Uspjeli smo ipak da u nekim lokalnim samoupravama popisne komisije imaju više članova, tako da će hrvatska zajednica svoje članove imati u Subotici, Somboru i Novom Sadu. Podatke će popisivači unositi u laptopove, što je mana jer osoba koja je popisana neće imati uvid u to što je popisivač upisao«, kazala je Vojnić i dodala da će strategija aktivnosti za predstojeći popis biti pripremljena u narednom razdoblju.

A. G. Matoš na doradi

Podnoseći izvješće o radu *Cro-fonda* u prošloj godini **Lazar Cvijin**, upravitelj Fonda, izdvojio je akciju prikupljanja pomoći nakon potresa u Banovini. U akciji je prikupljeno skoro 1,6 milijuna dinara. U drugoj akciji koja je organizirana krajem godine prikupljeno je oko 530.000 dinara, a za taj iznos osigurani su vaučeri d 5.000 dinara koje su dobile obitelji u potrebi. U drugom dijelu godine urađen je popis gospodarstvenika.

»Upisano je oko 1.100 poljoprivrednih gospodarstava i oko 120 gospodarstvenika. Sljedeća faza je izrada strategije gospodarstva«, kazao je Cvijin.

Po natječajima su ostvarena sredstva za projekte u području kulture i obrazovanja. U ovoj godini *Cro-fond* će sudjelovati na natječajima za manifestacije *Srijemci Srijemu*, *Šokci i baština*, te je planirano snimanje filmova

o udrugama koje do sada nisu snimljene. Fond će raditi i u području gospodarstva, prva aktivnost je izrada elaborata o stanju i potrebama hrvatskih gospodarstvenika u Srbiji, a u području socijalne skrbi *Cro-fond* će, među ostalim, i dalje organizirati humanitarne akcije. Vijećnici su jednoglasno usvojili izvješće o radu, financijsko izvješće i plan rada i financijski plan *Cro-fonda*.

Izvješće o poslovanju i završni račun podnio je i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Ravnatelj Zavoda **Tomislav Žigmanov** kazao je kako je tijekom prošle godine ZKVH bio aktivan u znanstveno-istraživačkom radu, projektu »Godine velikana«, arhiviranju arhivske građe, digitalizaciji knjiga i periodike i bibliografskoj obradi, te u području kulture Zavod je bio aktivan u produkciji novih i koordinaciji postojećih kulturnih događaja Hrvata, nastavljena je suradnja s drugim institucijama u Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj... Za podnijeta izvješća vijećnici su dali pozitivno mišljenje.

Jednoglasno su usvojena i izvješća i planovi Zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića*. Vijećnik **Goran Kaurić** izvijestio je o tijeku radova na obnovi rodne kuća bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu.

»Zbog poremećaja na tržištu građevinskog materijala nema dovoljno sredstava za planirane radove, tako da ćemo sredstva koja nedostaju pokušati osigurati i iz proračuna Grada Novog Sada ili Pokrajine. Možemo reći da smo zadovoljni i da će ove godine kuća najvećim dijelom biti u funkciji i na korist hrvatskim udrugama«, kazao je Kaurić.

Vijećnici su prihvatili i izvješće i plan rada Fondacije *Antun Gustav Matoš*, ali je bez potpore ostao financijski plan. Sporne su naknade koje se izdvajaju za članove Upravnog odbora, uposlene i upraviteljicu Fondacije. Vijećnik **Željko Pakledinac** otvorio je pitanje opravdanosti postojanja Fondacije *Antun Gustav Matoš*, te postavio pitanje što su pozitivna ishodišta u kulturnom i

političkom smislu, a koliki su spram toga troškovi. Upraviteljica Fondacije **Katica Naglić** kazala je da se ocjena rada može dati tek ukoliko su ustanovljeni jasni kriteriji, a kriteriji nisu utvrđeni, pa se ne zna što je bilo postavljeno kao cilj koji nije zadovoljen.

Vijećnik Kaurić kao stavku koja bode oči izdvojio je 207.000 dinara, koliko je prošle godine bilo izdvojeno za 29 vijećnika, i spram 200.000 dinara, koliko je prošle godine koštalo devet članova UO Fondacije *Antun Gustav Matoš*, dok su naknade za pet članova UO Zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića* bile 35.000 dinara.

Kako bi se izbjegle razlike koje u naknadama za isti posao primaju članovi odbora, upravnih odbora ili upravitelji izradit će se pravilnik o naknadama, kako bi naknade koje primaju bile usklađene s njihovim poslovima.

U dnevni red sjednice HNV-a naknadno je uvršteno izvješće o poslovanju NIU *Hrvatska riječ* i revidirani plan za 2022. godinu, a ove točke dnevnog reda jednoglasno su usvojene.

Z. V.

Boris Varga, politolog i novinar

Foto: Veronika Vujačić

Podiže se nova željezna zavjesa

Intervju vodio: Zvonko Sarić

Rat je izbio u Ukrajini prije više od mjesec dana nakon što su ruske vojne snage izvršile invaziju na područja na sjeveru, istoku i jugu zemlje, raselivši milijune civila i pretvorivši čitave gradove u ruševine. O ovome ratu, koji je ostavio mnogo ljudi bez hrane, električne energije i vode i izazvao velike destrukcije civilnih područja razgovarali smo s politologom i novinarom **Borisom Vargom**.

U novinarstvu i istraživanjima bavi se uglavnom temama tranzicije regije republika bivše Jugoslavije i bivšeg Sovjetskog Saveza, ali i manjinskim medijskim pitanjima u Vojvodini.

► **Gradi li Putin novu željeznu zavjesu bipolarnog svijeta? Jesu li nam mračna sjećanja iz doba Hladnog rata ponovno pred očima?**

Teško je reći što gradi **Putin**. Sigurno je da je Rusija 24. veljače ujutru agresijom na Ukrajinu stavila točku na post-komunističku Europu kakvu znamo od raspada SSSR-a. Samo za nekoliko sati Putin je srušio krhku osovinu Berlin – Moskva u koju je posljednja dva desetljeća ulagao milijardi rubalja, eura. Ako je Europska unija ozbiljna demokratska tvorevina, cijevi plinovoda Sjeverni tok trebale bi postati samo tužna pjesma o neostvarenom zajedničkom snu Europe od Lisabona do Vladivostoka. Za tango svakako treba dvoje, a članice EU su te koje su zatvarale oči na Putinovo dugogodišnje maltretiranje susjeda u Gruziji, Ukrajini, Azerbajdžanu, Moldaviji i ruskih građana na Kavkazu. Jedan po jedan ruski krvavi rat ispod tepiha i stigao nam je pravi europski rat. To je i osobni Putinov rat protiv

Po razaranju i civilnim žrtvama ove borbe podsjećaju na rat u bivšoj Jugoslaviji, agresiju na Hrvatsku, BiH i Kosovo, samo što su žrtve brojčano veće. Kao ni kod Miloševićeve, ni kod ruske vojske i kod Putina nije sasvim jasno što je cilj ovog rata. Rusija ne može u potpunosti okupirati Ukrajinu i tako ju držati. Ono što je sigurno je ukрупnjavanje zauzetih teritorija, koje će vjerojatno proglasiti nezavisnost od Ukrajine i pripojiti se Rusiji

Ukrajine. Rat Rusije protiv Zapada. Sigurno je da se duž granice država članica NATO-a, EU s jedne i Rusije s druge strane polako već sada podiže nova željezna zavjesa. Možda i jača od one nakon Drugog svjetskog rata.

► **Slušamo Putinove govore o Ukrajini kao izmišljenoj naciji i državi. Je li to točno?**

Putin je od samog dolaska na čelo Kremļa, a posebno nakon »narančaste revolucije« i prvog izbacivanja Rusije iz ukrajinske politike 2004. opterećen Ukrajinom. Putin obnavlja novi postsovjetski savez na čelu s Rusijom, ali ne može bez Ukrajine. Na razne načine on pokušava Ukrajinu vratiti pod okrilje ruske imperije, ali bezuspješno. Ukrajina već nakon »narančaste revolucije« napušta Savez nezavisnih država (SND,) nije bila članica Organizacije dogovora o kolektivnoj sigurnosti (ODKB) pandana NATO-a na istoku koji predvodi Moskva, a zbog Euroazijskog ekonomskog saveza u Kijevu je 2014. buknuła revolucija na Majdanu, ili takozvana Revolucija dostojanstva. Putin je i ranijih godina bio opsjednut historijom, držao je redovna višesatna obraćanja i konferencije za medije, gdje su se mogle naslutiti njegove sadašnje namjere. Često je o Ukrajini i Ukrajincima govorio s podsmijehom, kao o lažnom narodu i državi. Putinova ratna propaganda pokušava implicitno staviti znak jednakosti između etnonima Ukrajinac, Zapad i nacist. Zato se on koristi manipulacijom neslavne kolaboracije Organizacije ukrajinskih nacionalista u Drugom svjetskom ratu. Za ruskog šovinizista kakav je Putin jedan je historijski ruski narod od Kijevske Rusije do Ruske Federacije. Uostalom, na Balkanu od 1991. imamo sličnu situaciju sa srpskim šovinizmom. Posljedice Putinovog govora o »denacifikaciji« Ukrajine ovih dana možemo vidjeti na ulicama u predgrađu Kijeva, u naseljima Buča i Irpinj, užasne zločine protiv civila odakle se povlači ruska vojska. To je rezultat intenzivne višegodišnje dehumanizacije Ukrajinaca. Slične su bile slike koje smo mogli vidjeti devedesetih u Vukovaru i na prostoru bivše Jugoslavije.

► **Je li ovaj rat pokušaj okupacije Ukrajine od strane Rusije? Što Rusija pokušava okončati ovim ratom?**

Ukoliko je cilj bio *blitzkrieg*, osvajanje prijestolnice Kijeva i prisiljavanje ukrajinskih vlasti na brzu kapitulaciju, o čemu svjedoči početak agresije, onda je primarni cilj Kremļa propao odmah drugog dana rata. Ne samo da je bila loša procjena ruskih stratega o ukrajinskim obrambenim potencijalima, već i o vlastitim mogućnostima. Ukrajinska armija se za ruski napad spremala od rata u Donbasu 2015., kada se Moskva još pretvarala da na istoku Ukrajine ratuju samo separatisti. Nakon nekoliko dana Rusija je prešla na plan »B«, a to je raketiranje infrastrukture po skoro cijelom teri-

toriju Ukrajine i zauzimanje ukrajinskih većih gradova duž granice s Rusijom i na jugu, teritorija koji izlaze na Crno more. Cilj te faze je okupacija velikih gradova poput Černihova, Harkiva, Sumija, Mariupolja, Hersona. Međutim, Rusija je od početka agresije pretrpjela ogromne gubitke u ljudstvu i oružanim kapacitetima. Treća faza je pokušaj demoralizacije, ružiranja civilnih meta, zgrada u kojima ginu ljudi, s namjerom zastrašivanja Ukrajinaca i njihovog protjerivanja u izbjeglištvo. **Josep Borrell** je tim povodom izjavio da je protjerivanje milijuna ukrajinskih izbjeglica u EU nastavak specijalnog rata sa Zapadom, koji je prethodno započeo bjeloruski diktator **Lukašenko**. Oko četiri milijuna ukrajinskih izbjeglica je u EU, više od šest milijuna interno raseljenih na teritoriju Ukrajine. Sada se u četvrtoj fazi agresorska ruska vojska fokusira na istok, kako bi zauzela što veće teritorije u Donbasu i eventualno spojila te separatističke teritorije s anektiranim Krimom, u čemu joj je najveća prepreka Mariupolj koga iznutra kontroliraju ukrajinske snage. Ova faza rata može biti pravi izazov za ukrajinsku armiju, jer je to direktni dvostrani sukob, a Putin ne šteti ni ljudstvo ni tehniku. Po razaranju i žrtvama civila, ove borbe podsjećaju na rat u bivšoj Jugoslaviji, agresiju na Hrvatsku, BiH i Kosovo, samo što su žrtve brojčano veće. Kao ni kod **Miloševićeve**, ni kod ruske vojske i kod Putina nije sasvim jasno što je cilj ovog rata. Rusija ne može u potpunosti okupirati Ukrajinu i tako ju i držati. Ono što je sigurno je ukрупnjavanje zauzetih teritorija, koji će vjerojatno proglasiti nezavisnost od Ukrajine i pripojiti se Rusiji. To je onaj model stvaranja separatističkih etničkih »krajina« iz devedesetih, koje su ujedno i ratni plijen agresora. Rusija ih je i ranije stvarala u Moldaviji – Pridnjestrovlje, u Gruziji – Abhazija i Južna Osetija, u Azerbajdžanu – Nagorno Karabah. Tako je bilo sa Srbijom i »Republikom Srpskom Krajinom« devedesetih u Hrvatskoj, pravac kojim ponovo ide Rusija.

► **Što je cilj doktrine »Ruski svijet«?**

Putin gradi novu rusku imperiju iz dvije ideje – »Ruskog svijeta« i Euroazijanizma. »Ruski svijet« je ruski nacionalistički koncept, baziran na povezanosti jezika, nacije, čak i teritorijalnog ujedinjenja svih Rusa. Euroazijska ideja je suma raznih nacionalizama na prostoru bivšeg SSSR-a, pa čak i šire, pod vodstvom Kremļa. Znači, obje ideje su veoma slične konceptu SSSR-a i ujedinjenja autoritarnih država, s još jednom važnom dimenzijom koja je istaknuta nakon napada na Ukrajinu, a to je sukob sa Zapadom. Razvoj ruskog neošovinizma nije ništa novo i povezuje se s dolaskom Putina na vlast u Rusiji od 2000. godine. Historičar **Timothy Snyder** piše da je euroazijska ideja stvorena od **Aleksandra Dugina**, koja iz lekcija stečenih tijekom

XX. stoljeća nudi viziju takozvanog nacional-boljševizma. Ta ideologija ne odbacuje problem prošlosti totalitarizma već poziva suvremenu političku elitu da iz njega izvuce »ono što je najbolje«. Ona miri ruske boljševike i nacionaliste, nudi novu paradigmu imperijalizma. Euroazijanizam je ideološki izvor za ekonomski i politički Euroazijski ekonomski savez, koji je nastao 2015. godine. Dolaskom u Srbiju naprednjaka na vlast, »Ruski svijet« je inspirirao ekspanzionističke težnje u regiji zapadnog Balkana. »Srpski svet« je prijemčiviji eufemizam poražene krajem devedesetih ideje Velike Srbije. Iako to nije službena politika Beograda, zabrinjava da su njeni propagatori ključni članovi Vlade Srbije kao što je ministar unutarnjih poslova **Aleksandar Vulin**.

► **Kako objašnjavate da većina građana u Rusiji još vjeruje da u Ukrajini nema rata već samo specijalna vojna operacija denacifikacije Ukrajine od njenih lidera?**

Rusija je kao politički kolektiv godinama medijski lobotomizirana. Slično kao Srbija za vrijeme ratova devedesetih, samo što su mediji danas daleko kompleksniji, nije slučajno da naše vrijeme nazivamo »postistinom«. To je pomjeranje fokusa putem lažnih vijesti, tvornicama botova i dezinformacija, a Rusija je u tome lider. Autoritarne države poput Kine i Rusije uveliko su razvile i usavršile kontrolu i cenzuru interneta. Rusija je još od početka 2000-ih godina krenula u režimsko preuzimanje medija i kontrolu nad svim utjecajnim sredstvima informiranja. Nakon aneksije Krima i početka rata u Donbasu Rusija je izmijenila svoj kazneni zakon s ciljem brzog procesuiranja zbog objava na internetu. U Rusiji vi možete završiti pred sudom i faktički »u gulagu« samo zato što ste dijelili ili lajkali postove i

mime. To je u Rusiji stvorilo dodatni kolektivni strah. Rusija je u medijskom smislu totalitarna država; posljednjih godina ona je na oko 150. mjestu, na dnu liste slobode medija Reportera bez granica. Odmah na početku agresije na Ukrajinu prestali su raditi i tih nekoliko poznatih utjecajnih nezavisnih ruskih medija kao što je TV *Doždž* i radio *Eho Moskve*. Nedavno sam vidio vijest da je jedna ruska majka izjavila da je njen sin poginuo za slobodu i prave ideale. A što još ta žena u tom momentu može reći? Nedovoljno je obrađena i potcijenjena tema uloge medija u ratovima na prostoru bivše Jugoslavije. Znači, ključne riječi budućnosti postkonfliktnih društava su – medijska lustracija i medijska pismenost.

► **Jesu li zapadna kultura i vrijednosti u Rusiji, koje obično nazivaju »Gajropa«, demonizirani?**

Tek nakon agresije na Ukrajinu vidi se da to konstantno maliciozno etiketiranje Europe i Zapada nije bilo samo politička ili predizborna propaganda Putina i Jedinствене Rusije, već želja da upravljaju narodnim bijesom. To jeste zabrinjavajuće demoniziranje Europe, crtanje nepremostivih granica između Zapada i tradicionalne, pravoslavne, patrijarhalne ruske civilizacije. Posljednje obraćanje Putina na temu historije bilo je neposredno prije napada na Ukrajinu. Odmah sam primijetio da je bio napet, ali odlučan. Bilo je izvjesno da sprema krvavi rat. Navikli smo da političari svašta govore i ponekad se zastrašujuće izražavaju, ali malo tko je vjerovao da pojedine verbalne metafore političari mogu provesti u djelo kako je to učinio Putin. On je opterećen geopolitikom i slavom velike države, imperijalne Rusije. On je lider koji želi ostaviti duboki trag u historiji. Godinama je pričao o neprijateljskim liberalnim zapadnim

vrijednostima kojima se Istok i Rusija trebaju suprotstaviti. Kao što je Milošević, u vrijeme etničkog protjerivanja na Kosovu 1999. godine, računao na pomoć Rusije, tako Putin danas računa na pomoć i podršku Kine i »brata« **Sija**. U ratu protiv Zapada i okončanja hegemonije SAD, Putin ozbiljno računa i na podršku drugih autoritarnih država. Pozivajući se na ugrožavanje cijelog Istoka od širenja NATO-a, on je predstavio Rusiju kao žrtvu i prvu državu koja će se tome otvoriti i ratom u Ukrajini suprotstaviti.

► **Kako je moguće da se u 21. stoljeću događa ovako strašno stradanje Mariupolja, i ne samo toga grada u Ukrajini? Žrtve su i djeca i građanke i građani civili.**

Moguće je jednako kao što se u zenitu slave bivše Jugoslavije dogodio opkoljeni Vukovar sa svim ljudskim žrtvama i razaranjima. I tada je svijet nemoćno stajao sa strane, kao što je tri godine isto tako promatrao granatiranje Sarajeva. Svjesni smo da za tako nešto ne postoji međunarodna policija, ali ne postoji ni odlučnost demokratskih država da zaustave zvjerstva nad milijunima nedužnih civila. Dvostruki aršin rješavanja međunarodnih problema i konflikata stvoren na kraju Hladnog rata diskreditirao je autoritet SAD-a i Zapada, a time i vjeru u istinsku demokraciju i globalnu humanost. Svjetski poredak treba reformu i promjene, ali nisam siguran da će se to dogoditi i nakon svih humanitarnih katastrofa i ratova u Libiji, Siriji, Afganistanu, Ukrajini. Isti globalni politički akteri, s još gorom distribucijom dobara i još ljucim i bogatijim autoritarnim i ohrabrenim diktatorima.

► **Posljednjih dana slušamo o mirovnim pregovorima koji su u tijeku. Koje ishode ti pregovori mogu donijeti?**

Mirovni pregovori mogu donijeti privremena, ali ne i trajna rješenja. Ne barem dok je u Rusiji na vlasti Vladimir Putin. Uvjerili smo se da je i mirovni sporazum iz Minska 2015., takozvani Minsk-2, u širem kontekstu također bio samo jedna epizoda u kojoj je Putinovoj Rusiji trebalo da se pripremi na dalje preuzimanje Ukrajine. Putin mora biti poražen u Ukrajini i to je jedini put do trajnog mira u Europi. Putin je inspiriran **Staljinom**, koji je stigao do Berlina i donio Rusiji ogroman ratni plijen i faktičko proširenje carstva. Zato, kao što je SSSR poražen u Afganistanu krajem 80-ih morao napustiti tu državu, jedino tako će Rusija napustiti Ukrajinu i vratiti se u svoje granice. Svi mirovni sporazumi ispod toga su samo privremena rješenja i priprema za novi sukob. Ako Putin bude uklonjen s vlasti, veće su šanse da jedan takav trajniji mir nastupi ranije, makar se pregovori o njegovom uspostavljanju i tranziciji godinama odužili. Ovo je veliki rat u Europi, njegove posljedice svi ćemo osjetiti.

► **U kojoj mjeri donose sankcije probleme ruskoj ekonomiji? Kakve će imati posljedice te sankcije za građane Srbije?**

I sankcije 2014. godine, kada je anektiran Krim i počeo rat u Donbasu, pogodile su rusku ekonomiju. Međutim, vremenom, Rusija se prilagodila novim okolnostima. Zapad je još tada želio kazniti Rusiju sankcijama, ali je pazio da ne ošteti svoje vitalne interese, posebno energetiku, što je bilo žuto svjetlo za Putinove daljnje korake. Rusija se spremala za ovaj rat u Ukrajini, i to se moglo primijetiti po zlatnim rezervama, kao i obraćanju kineskom tržištu. Može

da su za Putina ove sankcije očekivane, ali one se neće svidjeti običnim Rusima, a najmanje ruskim bogatim oligarhima. Možda će se preplašeni Rusi strpiti bez instagrama i Guccija, ali tajkuni ne mogu bez svojih jahti i vikendica u Europi. Oni su i treća grana neformalne vlasti u Rusiji. Dok postoje teorije da je rat u Ukrajini ujedno i discipliniranje oligarha s računima u zapadnim poreznim rajevima, ima onih koji upravo od očajnih najbogatijih Rusa očekuju inicijativu za dvorski prevrat u Kremlju. Jedno je jasno: I ako u Rusiji dođe do neke »šarene revolucije« i pobuna protiv Putina na ulici, protiv čega se intenzivno bori ruska vrhuška, bit će to samo predstava za carski prevrat, inače jedinu historijsku realnost promjene vlasti u Rusiji. Srbija od Rusije u ekonomskom smislu zavisi jedino od energenata, jer se potpuno vezala za ruski energetski lobi. Iako ima sporazum o slobodnoj trgovini s Rusijom i Euroazijskim ekonomskim savezom, Srbija nije imala kapacitet da te pogodnosti iskoristi, tako da i sankcije koje se očekuje da Beograd uvede Rusiji, neće bitno napraviti privrednu štetu. Kod pritiska na Srbiju da se uvedu sankcije, Beograd i Moskva više vide političku štetu, jer je Putinu Srbija saveznik i trojanski konj u EU. Uvođenje sankcija moglo bi značiti i veliku izdaju, jer nam »Rusija čuva Kosovo«.

► **Kako komentirate da je Srbija jedna od rijetkih država u kojima se održavaju prosvjedi podrške Rusiji, dok se širom svijeta zbog ruske vojne invazije na Ukrajinu održavaju antiratni prosvjedi s kojih su upućene poruke podrške ukrajinskom narodu?**

Mislim da se radi o posljedici raspada sličnih političkih sustava. SFRJ je krojena po uzoru na Ustav SSSR-a. Sustav se uglavnom oslanjao na balans između političkog partijskog centra i titularnih etničkih republičkih elita. Dvije dominantne republike, Rusija i Srbija, su bile nositelji tih socijalističkih tvorevina, koje su im vremenom u stvari postale zamjene za vlastite velike države. Ono što vidimo na velikoj sceni Rusije i njenog susjedstva u Gruziji, Ukrajini i Čečeniji, isto smo gledali devedesetih u Hrvatskoj, BiH i na Kosovu. Putinova »denacifikacija« podsjeća na borbu protiv »ustaških hordi«. Zločini koji se čine u ime slavne Crvene armije i pobjede predaka slični su pretvaranju JNA u agresorsku i zločinačku vojsku. Najveća i ključna razlika je da Milošević nije imao nuklearno naoružanje i zato je ishod ovog rata neizvjestan. Ono što je izvjesnije jest da je Putin ruski šovinizist, te ako ikad završi na osuđeničkoj klupi, bit će to samo zato što je kao i Milošević izgubio rat koji je vodio. Politika Srbije »sjedanja na dvije stolice«, i Bruxelles i Moskva, bliži se kraju i ona nije samo odgovornost Beograda. To je nešto što je cijelo desetljeće tolerirano, faktički od Briselskog sporazuma 2013. godine, kojim su bivši radikali i socijalisti rehabilitirani od »petooktobarske revolucije« i uz pomoć Zapada podržani da preuzmu vlast u Srbiji. Međutim, kraj srpskog »sjedanja na dvije stolice« ne znači da će time biti okončana rusofilska politika u Srbiji. Vjerojatno će poslije travanjskih izbora **Vučić** deklarativno voditi umjerenu politiku, dok će tabloidi, drugi njegovi mediji i organizacije pokazivati da im je Putin u srcu. Pritisak Zapada na Beograd bit će sigurno jači.

»Slobodoumne Hrvatice i Hrvati« protiv Tomislava Žigmanova

Distanciranje od politike DSHV-a

Petnaest sati prije početka izborne šutnje u javnost je istupila grupa »Slobodoumne građanke i građani – Hrvatice i Hrvati«, a razlog njihovog javnog obraćanja bilo je neslaganje s »politikom konfrontacije i manipulacije koja se predstavlja kao politika hrvatske zajednice u Republici Srbiji« i koju zastupa lista Zajedno za Vojvodinu – Vojvođani čiji je nosilac predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, te distanciranje od izjave da Vojvodina treba ući u EU i NATO.

Protiv manipulacija i obmana

Otvoreno pismo pročitao je **Dražen Marić**. Kako je kazao, ovu grupu čine građani koji su se spontano organizirali s ciljem da ukažu da postoje Hrvati u Srbiji koji se ne slažu s politikom konfrontacije i manipulacije, a koja, po njegovim riječima, ima katastrofalne posljedice za hrvatsku zajednicu.

»Imali smo prilike desetljećima vidjeti čemu vodi konfrontacija i došli smo u tu situaciju da nikada nismo bili slabiji i razjedinjeniji. Imate situaciju da se ljudi danas možda i boje izraziti tko su i što su, iz razloga što se u medijima govori isključivo o nekim negativnostima«, kazao je Marić i dodao da je dosta podjela i svađa s većinskim narodom, s diplomatskim izaslanstvom Hrvatske; dosta je netransparentnog trošenja državnog novca i sredstava koja se dobivaju putem natječaja i potpore iz Srbije i Hrvatske.

Marić je pozvao predsjednika i premijera Hrvatske i predsjednika Srbije da ih prime, reagiraju i jasno stave do znanja »svoj javnosti da nisu spremni nasjesti na lik Tomislava Žigmanova«, koga ova grupacija smatra najodgovornijim za sve navedeno u otvorenom pismu.

»Naša ideja i zadaća koju zacrtavamo je stvoriti slobodnu i jaku zajednicu u kojoj će pri donošenju odluka sudjelovati svi koji to žele, a ne samo odabrani. Stvoriti zajednicu koja će biti integrativni dio društva u cjelini i koja će privlačiti sve pripadnike hrvatske manjine koji će se u njoj osjećati sigurno, a ne ugroženo i nepoželjno«, kazao je Marić. Na novinarsko pitanje ima li ovaj istup veze sa SNS-om budući da je među prisutnima na konferenciji bilo i članova ove stranke, konkretan odgovor nije dobiven.

Nemušto sročeni pamflet

Odgovarajući na optužbe koje je iznijela grupa »Slobodoumne građanke i građani – Hrvatice i Hrvati« Tomislav Žigmanov kazao je kako je teško referirati na sadržaje i stavove ljudi kojima je politika daleka »rabota« i kojima je, barem za jedan broj »uprizorenih osoba, hrvatstvo stran identitetski sadržaj!«

»Riječ je, svi su u tome suglasni, o nemušto sročenom pamfletu, s kojim se apsolutno ne zna što bi se htjelo pozitivno artikulirati, osim baciti ljagu na mene osobno i na Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Kako je riječ o njihovom prvom javnom nastupu, bilo je očekivati daleko, daleko više ozbiljnosti«, kazao je Žigmanov.

Nije upitno, kaže predsjednik DSHV-a, njihovo nezadovoljstvo već su upitni način i legitimitet te vrijeme.

»Glede načina postupanja te čudne skupine, predvođene osnivačem ogranka Ljevice Srbije u Subotici već sam napomenuo da je njihova legitimnost skromna i da im je zajednički nastup slučajan! U ime koga oni govore? U ime SNS-a, čiji su se članovi tamo u prikrajku pojavili? Ili naprasno nastale pa nestale Demokratske zajednice Hrvata? Većina njih uzgredno sudjeluju u životu zajednice – neki od njih su znani kao oni koji su aktivno rušili obrazovanje na hrvatskom jeziku, a za većinu njih ono ni ne postoji! Da ne bi ispalo da je na bojnopolju protiv mene i DSHV-a ostao samo **Hida-jet Bišćević** trebalo je unovačiti nove snage! S druge strane, ukoliko ozbiljnije pročitate sadržaj te njihove jeftine paskvile, možete pasti u napast da pomislite da je ona pisana ne njihovim rukama već, vrlo vjerojatno, u mračnim sobicama diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske, a po diktatu veleposlanika Bišćevića i uz svijecu **Velimira Pleše**«, kazao je, među ostalim, Žigmanov.

Vrijeme njihovog javnog istupa za Žigmanova je znak želje da se naštetiti novom uspjehu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, ali u tome nisu uspjeli.

Z. V.

Uskršnja humanitarna akcija Fondacije *Cro-Fond*

Dio donacija za Somborku Draganu Prosinger

Fondacija *Cro-Fond*, ponukana dosadašnjim uspješnim akcijama prikupljanja donacija za potrebite hrvatske zajednice u Republici Srbiji, u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem organizira novu akciju s ciljem da najveći kršćanski blagdan Uskrs učini radosnijim obiteljima u potrebi.

Kako su naveli iz ove fondacije, u planu je da dio prikupljenih sredstava bude namijenjen našoj sunarodnjakinji **Dragani Prosinger** (1988.) iz Sombora, koja je rođena s cerebralnom paralizom, ali je unatoč tome završila u roku Pravni fakultet u Beogradu, pri kraju je studija psihologije, te pred izradom doktorske teze.

Puna je planova i ideja, koji se, kako je rekla nedavno za tjednik *Hrvatska riječ* prvenstveno tiču rada na europskim projektima, a potom i rada u velikim međunarodnim humanitarnim organizacijama čiji je cilj smanjenje gladi u svijetu, kao i da se obrazovanje učini dostupnim svakom djetetu.

Dragani se ukazala prilika da pohađa intenzivnu dvotjednu ljetnu školu *Jean Monnet* o kreiranju politike EU, na temu »Analiza građanskih prava u današnjem EU-u«, koja uključuje posjete institucijama EU, a koja će po tjedan dana biti održana u Bruxellesu odnosno Beču, od ponedjeljka, 4. do petka, 15. srpnja 2022.

Budući da troškove leta i smještaja morati snositi sama, Fondacija *Cro-Fond* je odlučila pomoći joj u tome.

Podsjetimo još da je Dragana Prosinger do sada imala dvije operacije – 2018. i 2020. godine, koje su bile uspješne i zdravstveno stanje joj se popravilo. Međutim, još uvijek nije stigla do svog samostalnog koraka, za što se nada da će treća operacija, koja bi trebala uskoro uslijediti, i donijeti. Osim Dragani, materijalno-financijska pomoć bit će dijeljena i drugim pojedincima i obiteljima u potrebi.

Uz izražavanje nade da će se, kao i u prethodna tri navrata, i ovaj put pokazati osjećaj solidarnosti, iz Fondacije *Cro-Fond* pozivaju pravne i fizičke osobe koje su u mogućnosti i koje to žele da svoju donaciju uplate na **račun broj: 325-9500700045918-84** kod OTP banke, uz naznaku »Donacija za socijalni program« **do 15. travnja 2022. godine**. Ostali podatci za uplatu su: **Fondacija Cro-Fond, Preradovićeve 11, Subotica.**

I. P. S.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Za projekt: Izgradnja nove stanice za opskrbu gorivom »SSG Bački Vinogradi 1«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-85/2022, a koji se planira na katastarskoj parceli br. 4105 K. O. Kraljev Brig, Subotica (46.124036°, 19.853299°), podnositelja zahtjeva »NIS« a. d., Novi Sad, Narodnog fronta br. 12, Subotica.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-85-2022.pdf

Rudari i zidari

U nedjelju, 3. travnja, u Srbiji i Mađarskoj dogodio se mnogo »reklamirani« događaj, »slavlje demokracije« zvan i višestranački izbori. Preliminarni rezultati su poznati, naša Republička izborna komisija, shodno zakonu, službene podatke saopćila je jučer, nakon kojih opet u zakonskom roku slijede prigovori sudionika, tako da ćemo konačne rezultate saznati možda nakon nekoliko tjedana pa će možda tada biti zgodno komentirati cijeli događaj. Rat između dvije suverene države Rusije i Ukrajine traje, i ta tema može čekati. Što se tiče pandemije zvane koronavirus u suštini nema ništa novo, znači nezanimljivo!

Moju pažnju privukao je jedan tragični događaj, koji se dogodio u petak, uoči izbora, a to je nesreća u rudniku uglja Soko blizu Aleksinca u kojoj je smrtno nastradalo osam rudara. Tragajući na *netu* saznao sam da je od 1974. do danas u ovom rudniku, u tri nesreće, poginulo 57 rudara, a najveća rudarska nesreća dogodila se također u aleksinačkim rudnicima 1990. u kojoj je stradalo 90 ljudi, nakon čega su rudnik i zatvorili. Uopće, u rudnicima treba izuzetno voditi pažnju o provođenju propisa o zaštiti na radu, naročito ako je prisutan i prirodni plin metan. Godine 2020. u Srbiji je na radu poginulo 47 radnika, od kojih su trećina, njih 16, bili građevinski radnici. Vjerujem da svake godine građevinci čine veći dio nastradalih, samo ta stradanja nisu toliko masovna i ne dobijaju veliki publicitet, što je vrsta nepravde, jer i jedni i drugi vrše teške fizičke poslove, jedni stotinjak metara ispod zemlje, drugi često stotinu metara iznad zemlje. Rudari imaju beneficirani radni staž, što znači za 12 mjeseci rada priznaje im se kao da su radili 18 mjeseci, te ranije mogu u mirovinu. Građevinci, pak, osim izuzetnih radnih mjesta: minera na probijanju tunela i makariste na pobijanju šipova imaju malu beneficiju, od dva mjeseca. Zidari, tesari i ostali ništa, i uglavnom s 52-53 godine starosti odlaze u invalidsku mirovinu. Aktivno sam proveo devet godina na raznim gradilištima, zato ću ispričati jedan moj slučaj o zaštiti na radu u ovoj struci.

»Kralj šljem«

Jedno od najpoznatijih zaštitnih sredstva na gradilištima je zaštitna kaciga, koja treba štiti glavu neimara od pada predmeta s visine. Njezino nošenje je obvezno. Moji radnici su bili nedisciplinirani, često su je samo nataknuili na glavu ili su je nosili zakačenu na pojasu. Stalno sam ih morao upozoravati i zato su me nazvali »kraljem šljema«. Na početku svoje graditeljske karijere radio sam na gradnji stanova, s novom, u Njemačkoj kupljenoj tehnologiji »tunelska oplata«. Tadašnji čelnici firme *Integral* posvetili su veliku pažnju ovom gradilištu, jer je za sve nas to bila nova, do tada neviđena tehnika građenja, tako da je napravljen i posebni detaljni elaborat zaštite na radu. Kao pomoćnik šefa gradilišta, baš u svezi zaštite, imao sam

sukob s rukovoditeljima. Jednog dana iznenada u gradilišni ured došli su tehnički direktor i njegov pomoćnik direktor gradnje, nakon obilaska gradilišta. Tehnički je bez pozdrava počeo ovim riječima: »Vas mlade inženjere trebalo bi zatvoriti šest mjeseci zbog nepoštovanja zaštite na radu!«. Moram priznati bio sam zatečen i začuđeno sam pitao što ne valja. Slijedila je konstatacija: »Radnici ne nose kacige, nisu vezani, ne koriste zaštitne pojaseve (što je bila istina) i nema predviđenih zaštitnih skela«. Tu sam i ja reagirao malo žešće: izvadio sam iz ormara podebeli elaborat o zaštiti na radu, pokazivao nacрте zaštitnih skela i mreža,

U tunelu sve po propisu: radnici, novinari i posjetitelji

koji usprkos našim molbama nisu bili izrađeni (poskupjeli bi troškovi gradnje?). Tehnički reče: »U pravu ste, zato ću zatvoriti gradilište«. Zatim je zatražio gradilišni dnevnik koji se svakodnevno vodio u dva primjerka (na sudu je to dokazni materijal), svaku stranicu potpisuju, s jedne strane odgovorni šef gradilišta, s druge strane građevinski inspektor, kome pripada kopija stranice i on tu upisuje svoje primjedbe, upute. Pružio sam mu dnevnik. Poslije kratkog razmišljanja tehnički reče direktoru gradnje: »Upišite Vi«, a on je, mudro se smješkajući, upisao: »Ako se navedeni nedostaci ne uklone u roku od tjedan dana, zatvara se gradilište«. On je, kao i ja, znao da se opasni radovi završavaju za tri dana. Srećom, ništa se nije dogodilo.

Službeno i neslužbeno

U objavljenom službenom izvještaju kratko se kaže: »Rudari su se ugušili uslijed odrona i prodora metana«. Neslužbeno, na *netu* možemo pročitati kako je rudnik bio u teškoj materijalnoj situaciji, kako je »saniran« da bi mogli isplatiti plaće, kako su potrebna ulaganja itd. Naravno, zbog izbora je bila »tišina o uvjetima« rada u rudniku. Izbori su prošli, možda je vrijeme da se pokrene rasprava o uvjetima i zaštiti na radu. Ne samo rudara.

Platno kao klatno

Zastava je – po definiciji uglednog barjaktorologa **Viktora Ivančića** – obična krpa s nižom upotrebom vrijednošću u odnosu na muške gaće. Pa ipak taj komad platna, koji može biti jednobojan ili šaren, stoljećima kod pripadnika homo sapiensa ima narkotičko djelovanje, a u kombinaciji s alkoholom ili još gorim stimulativima i halucinogeno, jer se nerijetko događa da posjednici A (s krpama jednih boja) na posjednike B (s krpama drugih boja) gledaju kao na neprijatelje. O tome, uostalom, svjedoči i cjelokupna povijest čovječanstva, uključujući i vedra proljetna jutra u Ukrajini, i crne kronike dnevnih novina s izvještajima o neredima na utakmicama. Uz grb – koji je nerijetko nerješiva zapreka za one koji iz likovnog nisu imali višu ocjenu od »dovoljan« – i himnu – koja ponekad umije biti baš dosadna i jedva joj čekaš posljednju notu – zastava u simboličkom smislu predstavlja sam vrh mislenih imenica kao što su čast, odanost, ljubav, domoljublje... glupost.

U običnoj svakodnevici zastava uglavnom ne služi ničemu i ima funkciju svečane krpe: doma je ne koristiš ni za što, a u javnom prostoru na jarbolima vijori li, vijori, a da ju gotovo i ne primjećuješ. Naravno, pod uvjetom da je »naša« (državna, lokalna ili klupska, svejedno). U neobičnoj svakodnevici, kako smo već naveli, zastava umije podići adrenalin do razina zbog kojih se kasnije možeš čak i sramiti, kajati ili kazneno odgovarati.

Takav jedan slučaj »neobične svakodnevici« dogodio se nedavno u našem gradu. Ne, ne mislim na osobu koja je na terasi svog stana na Prozivki – uz gaće i ostalo rublje više upotrebne vrijednosti – izvjesila hrvatski barjak i time izazvala, pazi sad: uznemirenost susjeda (!) koji su u toj gnusnoj provokaciji prepoznali neprijateljski čin i pozvali policiju da postupi po zakonskom nahođenju (problem je, međutim, bio u tome što zakon u takvim slučajevima ne prepoznaje susjede-neprijatelje, prije svega zbog svetinje zvane privatno vlasništvo: i stan i ono što je u njemu). Mislim, zapravo, na nešto upravo suprotno: na događaj u Subotici kada pripadnici gore opisane grupe A u pripadnicima gore opisane grupe B nisu vidjeli neprijatelje nego nešto mnogo ljepše i plemenitije – prijatelje! Da nema stanovitih jezičnih prepreka, skoro pa braću.

Riječ je, naravno, o nekoliko tisuća veselih turista koji su prošlog utorka, 29. ožujka, hodočastili Suboticu i u koloni se iz kolona autobusa (s obje strane Senčanske ceste od MEŠC-a do 8. marta) uputili ka bini ispred Gradske kuće s ciljem da vide i čuju svoga vođu i još ponekog iz tog društva. U toj harmoničnoj masi (nadam se da mi masa neće zamjeriti zbog značenjske kontradiktornosti sljedećih riječi) ipak je došlo do stanovite »vizualne kakofonije«, jer se u mnoštvu državnih i stranačkih zastava našao i nemali

broj poznatih (a nekima i jako bliskih) barjaka jedne druge države. Da ovu apstrakciju prevedemo i na konkretan jezik: u gomili srpskih i barjaka Srpske napredne stranke na Trgu Republike u Subotici 29. ožujka ove godine našao se i nemali broj mađarskih državnih zastava! Da apsurd bude veći – u usporedbi sa slučajem vlasnika stana s izvješnom hrvatskom trobojnicom na Prozivki – ovoga puta nitko nije bio uznemiren: ni sami sudionici skupa, ni prolaznici, ni policija koje je bilo u velikom broju i koja je svjedočila tome opskurnom događaju. Nitko, dakle – za razliku od isticanja albanske zastave (na Dan zastave, albanske, prim. a.) u Preševu, Bujanovcu i Medveđi – ne

samo da u prisutnosti mađarskih barjaka u središtu Subotice nije vidio neprijateljski čin nego čak ni osnova da se zaviri u Zakon o upotrebi grba, zastave i himne i razmisli o tome jesu li se one tamo našle u »samostalnom svojstvu« ili se njihovo prisustvo sa srpskim i stranačkim moglo podvesti pod spasonosni pojam »zajedničko«. Sudeći po onome što se čulo iz vođinih i usta njegove bratije ispred svečanog ulaza u Gradsku kuću turisti s toga događaja nemaju razloga za brigu, jer: kad Bog oće i kola se ždribe! Odnosno, prevedeno s »bunjevačkog jezika«, prisustvo zastava mađarske države (bez privođenja njihovih posjednika i organizatora ovog događaja posebno) bez puno mašte u uši priziva one, u ovim krajevima posebno omiljene, stihove »piros, fehér, zöld...« uz prigodni nastavak: »ez a magyar föld«. Konačno, i bez *Google translatora*, slobodni prijevod prošlotjednog događaja glasi: nema veze kakve je boje zastava, samo neka je naša! Sve ostala platna su kao klatna: od ushita za tren mogu izazvati uznemirenost, sukob... (nastaviti značenjski niz po gradativnom modelu).

Z. R.

Subotica open IT

IT struka među najtraženijima

Trenutno je u Srbiji velika potražnja za kvalitetnim IT stručnjacima, i to u tolikoj mjeri da studenti već tijekom druge-treće godine studiranja, ukoliko imaju dovoljno znanja i vještina, mogu početi raditi u nekoj od kompanija iz ovog sektora * Prema posljednjim podacima u Subotici ima oko 70 registriranih IT kompanija

Oko 400 učenika maturalnih razreda tri gimnazije, pet tehničkih i jedne ekonomske škole iz Sombora, Bačke Topole, Kule, Kikinde, Bečeja i Sente boravili su u petak, 1. travnja u Subotici, gdje su obišli Ekonomski fakultet, Visoku tehničku školu strukovnih studija (VTŠSS), te nekoliko IT kompanija, a sve u cilju upoznavanja sa studentskim životom, mogućnostima zaposlenja i karijernog puta budućeg IT-evca u ovom gradu, koji uz Novi Sad i Beograd ima velikih potencijala da u skorije vrijeme postane kongresni IT centar. *Subotica open IT* događaj je koji je prvi put održan u ovom gradu na inicijativu organizacije *IT Subotica 2030* u suradnji s IT klasterom Subotica, te subotičkim Ekonomskim fakultetom i VTŠSS-om.

IT studije i kompanije

U okviru jednodnevnog posjeta, maturantima koji bi se željeli baviti poslovima iz IT sektora, prošloga su petka predstavljene dvije spomenute obrazovne institucije (koje nude odgovarajuće studentske programe), subotičke IT kompanije: *Infostud*, *Digital Hive*, *Concord/RISC*, *Auxality*, *Infora*, *IP Energy Software* i *Logiscool*, te Regionalni inovacijski start up centar Ekonomskog fakulteta. Ovom su prigodom mogli saznati koje su to tehnologije po kojima se radi u određenoj kompaniji, koja zanimanja one nude, kako izgleda posao projekt menadžera, *web developer*, *admina*, marketing menadžera i dr.

Na konferenciji za novinare održanoj uoči dolaska budućih studenata, menadžer IT klastera Subotica **Oliver Gukanović** među ostalim je istaknuo da se prvi put organizira ovakav događaj.

»Imamo jaku dobro suradnju s ustanovama koje su članovi ove organizacije, konstantnu posjećenost učenika lokalnih škola IT kompanijama, ali do sada nismo organizirali ovakav događaj za učenike izvan Subotice. U razgovoru s predstavnicima Ekonomskog fakulteta i VTŠSS-a shvatili smo da veliki broj studenata dolazi iz sredina manjih od Subotice i zato smo željeli da i toj djeci pokažemo kako izgleda naš grad i koji studentski programi u njemu postoje«, rekao je on, dodajući kako prema posljednjim podacima u Subotici ima oko 70 registriranih IT kompanija.

Izvršni direktor organizacije *IT Subotica 2030* **Petar Stakić** ovim povodom ističe da im je jedan od ciljeva da se budući studenti opredijele upravo za Suboticu.

»Osim školskih kapaciteta, želimo im predstaviti i taj neki korporativni kapacitet, odnosno gdje oni kada završe studije mogu i raditi. Ono što je važno svim tim IT kompanijama, budući da je deficit IT zanimanja – programera, ljudi koji znaju raditi s bazama podataka, *machine learning* i svega ostalog što je sada IT, jest da što više ljudi dovedemo u Suboticu, kao jedan lijep, uređen grad s razvijenim školstvom i razvijenim IT sektorom, umjesto da odu u Novi Sad ili u Beograd koji su im možda bliži«, kaže Stakić.

O IT Subotica 2030 i IT sektoru

Organizaciju *IT Subotica 2030* osnovali su prošle godine jedan broj subotičkih IT kompanija, VTŠSS Subotica, Ekonomski fakultet i subotički IT klaster kako bi, prvenstveno, u Subotici dodatno razvili IT sektor, te od nje učinili atraktivniji grad u svakom smislu. Ciljeve ove organizacije navodi njezin direktor Petar Stakić:

»Cilj nam je da stvorimo dobar poslovni IT ambijent, da dovedemo druge firme sa strane da ovdje posluju i da Subotica postane jedan od kongresnih IT centara u Srbiji. Kongresni turizam je veoma jak u nekim gradovima koji se profiliraju kao mjesta gdje možete puno učiti kroz

Luka Šošić, maturant Tehničke škole (smjer elektronika na vozilima) iz Kikinde:

»Planiram upisati elektrotehniku na VTŠSS-u u Subotici. U moru svih IT stručnjaka mislim da nedostaje onih koji se bave elektronikom. To je nešto što me najviše privlači i želim to prevesti na autoindustriju. Za Suboticu sam se odlučio jer mi se najviše sviđa ponuda studiranja, kao grad mi se više sviđa u odnosu na Novi Sad koji je skuplji. Ovdje mi je ljepša atmosfera, a i ponuda za stanovanje je bolja ako ne upadnem na proračun.«

Milica Simolov, maturantica Tehničke škole (elektrotehničar računala) iz Kikinde:

»Želja mi je upisati informatiku jer volim programiranje, vidim sebe u sferi informatike i softvera. Nisam se još odlučila u kom gradu bih studirala, ali sada kada smo obišli VTŠSS i Suboticu, možda se odlučim doći ovdje jer mi se sve sviđa.«

konferencije i obuke. Subotica može biti prepoznatljiva i dobra u nekoliko područja IT-ja, npr. jako smo dobri u klasičnom programiranju, pružanju softver usluga, *outsourcingu* itd., a imamo i kapaciteta za tzv. internet of things, za strojno učenje i za upravljanje bazama podataka. To je još uvijek sve u začetku, tek treba dostići nivo Novog Sada i Beograda, ali je Subotica jedan od gradova koji definitivno ima potencijala za to. Također, ono što nisu toliko IT ciljevi, jest da u ovaj grad, koji ima dobre IT kompanije, privučemo ljude iz većih mjesta, koji žele ovdje raditi uz mirniji život. Cilj nam je i 'razmrdati je', jer ono što Subotici fali jesu kulturni, muzički događaji i druge društvene manifestacije, kao i pomoći oko uređenja grada. Jedan od naših ciljeva tiče se i ekologije, jer je ljudima jako važno da žive u zdravom okolišu. Tako smo imali akciju sadnje drveća na Paličkom i Beogradskom putu, a želimo se pobrinuti i o transparentnosti čistoće zraka, vode, zemljišta, okolnih šuma odnosno uz pomoć tehnologije a i nekog volontiranja utjecati da se to podigne na još viši nivo.«

Trenutno je u Srbiji velika potražnja za kvalitetnim IT stručnjacima, i to u tolikoj mjeri da studenti već tijekom druge-treće godine studiranja, ukoliko imaju dovoljno znanja i vještina, mogu početi raditi u nekoj od kompanija iz ovog sektora. Na pitanje što znači biti kvalitetan IT stručnjak, Stakić odgovara:

»Studenti tijekom studiranja stječu neophodno znanje pohađajući stručne predmete, upoznaju se s onim što se u određenoj kompaniji radi, čime su već stekli neki uvjet da budu kandidati za zaposlenje. Naravno, što ste bolji učenik, što vas više stvari zanima, to je veća šansa da uđete u neku kompaniju. Međutim, budući da je toliko deficit kadrova, iz ovih smjerova šalju studente na praksu, što u Suboticu ili druge gradove u Srbiji, gdje je potom mnogima, kada završe studije, i ukoliko se pokažu kao kvalitetan kadar, osigurano radno mjesto. Trenutno je takva situacija da mogu birati kompaniju u kojoj žele raditi.«

Suvremeni uvjeti rada, mogućnost rada od kuće, pristojna zarada, neke su od prednosti bavljenja poslovima u okviru IT sektora.

»IT kompanije, za razliku od tradicionalnih firmi nose neke drukčije vrijednosti. Pravljen su po uzoru na Google, Facebook, Teslu, Microsoft, gdje su radni odnosi i princip rada drugačiji od onih na koje smo navikli. To nije isključivo – ja sam šef, ti si zaposlen i radi to što ti se kaže, nego su tu svi uključeni u pravljenje nečega. Ljude na menadžment pozicijama možeš vidjeti, dostupni su i itekako su zainteresirani za ono što radiš, za one koji su došli u firmu, žele porazgovarati s njima, motivirati ih. Zaposleni žele raditi s kvalitetnim liderima koji vode dobre firme i koji imaju veliko znanje. Svijest se promijenila i IT kompanije nude okruženje koje je ugodno za rad. Osim poslovnih mogućnosti, one nude i neke beneficije koje ne postoje u klasičnim firmama – od mogućnosti napredovanja, mogućnosti da se ide na razne konferencije (i u inozemstvo), do dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, odlaska na ekscurzije u inozemstvo, osigurane hrane i voća na poslu. Čini mi se da se taj duh počeo polako prenositi i na kompanije koje su malo tradicionalnije«, pojašnjava Stakić.

Što se tiče rada od kuće, on je, prema njegovim riječima, postojao i prije u IT kompanijama i bio je mnogima važan jer omogućava fleksibilnost, a korona je to još dodatno pogurala u Srbiji.

»Tu se pokazalo da se mnoge stvari, za koje se mislilo da je to nemoguće, mogu raditi online. S druge strane, ako se pretjera u tome, gubi se osobni kontakt i povezanost s kolegama, to neko zajedništvo. Zato firme prave kombinacije u smislu da se primjerice tri dana tjedno radi u firmi, a dva od kuće ili obrnuto. U svakom slučaju, mnogo je sada zastupljeniji taj rad od kuće«, kaže na koncu Petar Stakić, dodajući da, kada su zarade u pitanju, trenutno primat ima IT sektor s najplaćenijim zanimanjima.

I. Petrekanić Sič

Uspjeh na pokrajinskom i međunarodnom natjecanju

Tambura(ši) na zavidnoj razini

Na 18. Festivalu vojvođanske tambure prvi puta sudjelovali su i učenici iz Monoštora koji su osvojili zapažene nagrade * Tijekom tri dana natjecalo se čak 103 solista na bisernici (E-prim) i na braču (A-basprim), te 11 komornih sastava

Druga polovica ožujka bila je rezervirana i za brojna natjecanja tamburaša, koji su se i ovoga puta pokazali u najboljem svjetlu. Pokazali su što se sve radilo tijekom ove školske godine, ali i godinama unazad. Da ustrajan rad uvijek donosi uspjeh.

Tamburaši iz Muzičke škole u Subotici, Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* i Muzičke škole *Petar Konjović*, Sombor – odjel tambure na hrvatskom jeziku u Monoštoru, vratili su se kući s ponosom na licu, a u ruci s diplomama i medaljama.

Pokrajinska razina

Festival vojvođanske tambure u Bačkoj Palanki održan je 16. ožujka u dvorani Muzeja grada, te u organizaciji aktivna nastavnika tambure, Muzičke škole *Stevan Hristić* u Bačkoj Palanki, kao i Kulturno-umjetničkog centra grada.

Ove godine, na 18. Festivalu prvi puta sudjelovali su i učenici iz Monoštora koji su osvojili zapažene nagrade u svojim kategorijama. Tako su **Ana Kusturin**, **Vanja Zetović** i **Eva Kusturin** osvojile I. nagrade, s tim da je Eva

u svojoj kategoriji ponijela i laskavu titulu *najbolja među najboljima*. Na njih je osobito bio ponosan njihov mentor, profesor **Marko Parčetić**.

Zapažene rezultate postigli su i učenici niže i srednje Muzičke škole iz Subotice:

Ana Perčić (II. omš) 1/2. nagrada – klasa **Vojislav Temunović**

Anđela Horvacki (III. omš) 1/1. nagrada, srebrna medalja – klasa **Mira Temunović**

Božidar Cvijin (V. omš) 2/1. nagrada – klasa **Sonja Berta**

Marko Crnković (V. omš) 2/2. nagrada – klasa Sonja Berta

Marija Cvijin (V. omš) 1/2. nagrada – klasa Sonja Berta

Iva Monar (I. smš) 1/2. nagrada – klasa Mira Temunović

Péter Pálfi (I. smš) 1/3. nagrada – klasa Vojislav Temunović

Marko Kujundžić (III. smš) 1/1. nagrada – klasa Mira Temunović

István Szakács (IV. smš) 1/1. nagrada – klasa Sonja Berta

Strahinja Segedinski (IV. smš) 1/2. nagrada – klasa Milan Pridraški

Osim solista, koji su nastupili uz klavirsku pranju **Saške Pankalujić i Viole Bíró**, na ovom natjecanju predstavili su se i komorni sastavi *Triola* – 1/3. nagrada, klasa Milan Pridraški i komorni sastav *Lapo-lapo* – 1/1. nagrada (100 poena) brončana medalja, klasa Mira Temunović i Dječji tamburaški orkestar Muzičke škole – 1/1. nagrada (100 poena) u klasi Mire Temunović.

Međunarodno natjecanje

Osmo Međunarodno natjecanje tamburaša održano je od 28. do 30. ožujka u Hrvatskoj u Glazbenoj školi u Požezi, koja je svake parne godine organizator, dok su suorganizatori Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama*. Već sljedeće godine situacija će biti obrnuta, kada će domaćin biti Subotica.

Tijekom tri dana natjecalo se čak 103 solista na *bisernici* (E-prim) i na *braču* (A-basprim), te 11 komornih sastava, i to u uzrastu osnovne i srednje glazbene škole, dok su se trećega dana natjecali studenti glazbenih akademija u Zagrebu i Osijeku – s odsjeka tambure.

Ovome natjecanju prisustvovala su brojne škole iz Hrvatske, te škole iz Bosne i Hercegovine i Srbije. Nastupili su tamburaši glazbenih škola iz: Virovitice, Banja Luke, Vinkovaca, Požege, Đakova, Subotice, Valpova, Slatine, Samobora, Varaždina, Osijeka, Siska, Sesveta, Križevaca, Kutine, Marije Bistrice, Slavenskog Broda, Kutjeva, Pakraca, Vukovara, Zaboka i Zrenjanina, te članovi HGU *Festival bunjevački pisama*.

Na svečanom otvorenju Festivala, ravnatelj Glazbene škole Požega **Alen Kovačević** je među ostalim rekao kako su se protekla dva desetljeća »tamburaši angažirali, iz pepela podigli i došli na jednu zavidnu razinu«, te je podsjetio kako je sada na muzičkim studijima smjer tambure ravnopravan s drugim smjerovima i drugim instrumentima, a ove godine su se prvi puta natjecali i studenti, njih sedmero.

Tijekom ova tri dana upriličena su i dva koncerta na kojima su svirali asistenti s akademija u Zagrebu i Osijeku, **Vice Zirdum i Marko Blašković**.

Na ovome Međunarodnom natjecanju zapažen nastup imali su:

Ana Perčić (II. omš) 2. nagrada – klasa Vojislav Temunović

Anđela Horvacki (III. omš) 1. nagrada, srebrna medalja – klasa Mira Temunović

Péter Pálfi (I. smš) 1/3. nagrada – klasa Vojislav Temunović

Iva Monar (I. smš) 2. nagrada – klasa Mira Temunović

Marko Kujundžić (III. smš) 2. nagrada – klasa Mira Temunović

Komorni sastav – oktet *Lapo-lapo* 1. nagrada, brončane medalje – klasa Mira Temunović.

Po ustaljenim propozicijama sudionici se mogu natjecati u dvije podkategorije: klasičnoj i folklornoj, a svi iz Subotice su ove godine nastupili u klasičkoj podkategoriji.

Kako su ovogodišnji organizatori iz Požege ocijenili, iza njih je još jedan uspješan projekt, a ujedno su najavili da već sljedeće godine dolaze na natjecanje u Suboticu.

Ž. V.

Dragan Kovač, poznavatelj vina

Složena struktura »vinske istine«

Nakon radnih angažmana u Španjolskoj, Švedskoj, Austriji i Mađarskoj **Dragan Kovač** se vratio u rodnu Suboticu i svoja međunarodna iskustva idealno uklopio u novu poslovnu preokupaciju. Svojevrsan spoj podneblja iz kojeg je potekao i bogatih životnih impresija bili su odličan povod za razgovor kroz koji su se ispreplitale vojvođanske ljepote i jedna od njihovih najljepših blagodati – odlično vino iz njenih starih vinograda. Kao vrstan poznavatelj vina, Dragan svoju vještinu danas prakticira angažmanom u glasovitoj vinariji *Maurer*.

»Vulkanska planina u Panonskom moru iliti današnja Fruška gora imala je posebni privilegij za vrijeme vladavine Rimskog carstva zahvaljujući kojemu je jedino na njenim obroncima bilo dozvoljeno saditi vinograde izvan carskih granica. Dodajmo tome i povijesnu činjenicu kako devet rimskih imperatora potječe s Fruške gore i dobit ćemo još jednu kvalitativnu vrijednost ovih naših vojvođanskih prostora. Blizina Dunava, dovoljna potrebita nadmorska visina, posve prirodni tretman (kemikalije su stečevina modernoga doba) bili su idealna formula za dobivanje vrhunskih vina koja su služena na imperatorskim gozbama. Rimskog carstva odavno nema, ali je vino ostalo carsko«, kaže na početku razgovora naš sugovornik.

Vinska životna paralela

Novinarska radoznalost, u startu, nametnula je jedno spontano pitanje: kako je došlo do Draganove zainteresiranosti za vino, koja će ga u velikoj mjeri i obilježiti u ovom dijelu njegove životne epohe.

»Budući da se u našoj kući nije pravilo vino, ali je zahvaljujući očevom rođenom bratu iz Tavankuta uvijek bilo dobrog domaćeg vina. Zahvaljujući stricu imao sam, kao dijete, prilike probati nekoliko starih vinskih sorti s tog prostora, najčešće u formi musta (slatkog vina). Ipak, u biti, poput mnogih iz moje generacije, prvi ozbiljniji mla-

dalački susret s nekim vinom bio je onaj s *banatskim rizlingom*. Odlaskom u Austriju, devedesetih godina prošloga vijeka, imao sam priliku upoznati neke stare vinare i probati njihove tzv. talijanske rizlinge ili kako ih oni zovu *velš rizling*, te naravno i brojne *rajske rizlinge* po kojima je ova zemlja, uz Njemačku, i najpoznatija u vinskom svijetu. Tim razdobljem započinje moj ozbiljniji životni uvod u pijeње i poznavanje kvalitetnih vina. Ovdje se moram sjetiti riječi moga oca, koje je izgovorio kada mi je bilo 22 godine, a povod je bio moj kratkoročni radni angažman u jednom tadašnjem poznatom subotičkom kafiću (*Crveni bar*, op. a). 'Drago, tako me je zvao, nemoj u mijanu, nikad iz nje nećeš izići!' I stvarno, da li danas da kažem nažalost ili nekako drugo na sreću, to je u mom daljnjem životu tako i bilo! Klasičnim ugostiteljstvom se više ne bavim, ali sam ostao u toj sferi«, nasmijao se Dragan.

Filoksera

Koncem 19. stoljeća opasna bolest filoksera uništila je brojne vinograde na ovim našim ex YU prostorima, ali su netaknuti ostali vinogradi upravo na Fruškoj gori, Negotinu i Hajdukovu. Ubijao ju je kvarc u pijesku.

Vino uči

Ozbiljnijim bavljenjem vinogradarstvom i procesom proizvodnje kvalitetnog vina čovjek ima mogućnost proširivati i svoje intelektualne vidike kroz nove spoznaje o povijesti i zemljopisu.

I onda je, nakon ovih njegovih riječi, jednostavno morao uslijediti klasični upitnik: je li stvarno u vinu životna istina?

»Vjerujem da jest. Jer samo ako je vino istinski kvalitetno napravljeno, u duhu njegovog iskonskog prirodnog podrijetla, onda je u njemu i sva istina. Jer nemojmo zaboraviti kako je vinova loza 24 sata dnevno u izravnom kontaktu s našim kozmosom i non-stop prima informacije iz njega, a mi ih, konzumirajući vino, trebamo poslije osjetiti u čaši. Zbog toga potrebitog naravnog sklada vinograd se nikako ne smije tretirati ni s kakvim nedozvoljenim preparatima koji bi mogli narušiti strukturu potrebita 'vinske istine'.«

Kada koje vino najbolje ide...

»Najbolje vino je ono koje onome koji ga konzumira najviše godi i nema tu prevelike filozofije. Naravno, priča o najboljim vinama je itekako složena i zahtijeva ozbiljne stručne opservacije najvećih svjetskih poznavatelja«, širi ruke naš sugovornik i dodaje: »Uživanje u dobrom vinu zbilja je kompleksna životna stvar, jer postoji mnogo različitih faktora i vremenskih odrednica glede trenutka u kome se ono konzumira. Najprije sve ovisi o dobu godine, pa dijelu dana i napose socijalnom momentu (vrsti društva) u kome se želi ispitati čaša ili dvije, tri... Imamo zbilja toliko sorti i različitih tipova vina da se za svaki moment može pronaći nekoliko odgovarajućih vinskih prijedloga. Talijani ga počinju piti poslije 12 sati, ali ukoliko su određene specifične okolnosti vino se može piti i prije podneva. Pjenušac pogotovo, jer je on često vezan za određene intimnije prigode i nije usko ograničen nikakvom vremenskom barijerom.«

Kvalitetno vinogradarstvo

Na naše pitanje o vojvođanskom vinogradarstvu danas, ali jamačno i bliske budućnosti, naš sugovornik ističe jednu poznatu vinariju koja proizvodnju svoga asortimana bazira na zasadima vinove loze na obroncima Fruške gore kod Srijemskih Karlovaca i ravničarskom podneblju u okolici Hajdukova, nadomak Subotice.

Vinarija *Maurer* ima najviše sačuvanih starih autohtonih sorti s ovih prostora, jer je, primjerice, svojevremeno kupujući kod Hajdukova jedan stari vinograd *kadarke* iz 1880. godine u njemu pronašao svojevrstu »vinogradarsku antiku«. Dao je uzorke na DNK vještačenje i spoznao kako su u pitanju *medenac* bijeli, kojeg sada ova vinarija jedina na svijetu flašira. Tu su još i *srijemska zelenika*, *bakatel* bijeli i crveni, te još nekoliko uobičajenih vinskih brandova s ovih prostora poput *ezer jóa*, *talijanskog ri-*

zlinga i dr. Na Fruškoj gori su zasadi internacionalnih sorti poput *cabernet sauvignona*, *pinot noira* i *rajnskog rizlinga*.

Kada smo se već dotakli sfera kvalitetnog vinogradarstva nametnulo se i osobno pitanje za Dragana: vina s pijeska ili kamena?

»Ako bih morao birati, onda bi to bilo vina s pijeska. Kako idem stariji, više volim jača, robusnija, ozbiljnija vina. Upravo takva su, zbog dvostruke absorpcije sunčevih zraka vina s pijeska, jer se sunce od kvarca odvija natrag do vinskog zasada. Istina, ova dvostruka refleksija postoji i na Fruškoj gori, jer se sunčana energija odbija od vodene površine Dunava. Zato i volim u čaši vina osjetiti sve ono što okružuje vinovu lozu tijekom njezinog sazrijevanja, kako to Francuzi vole stručno kazati *terroir* (jedinstveni kontekst životnog okoliša).

D. P.

Distribucija u Hrvatskoj

Vina *Maurer* se putem glavnog distributera u Zagrebu mogu pronaći u ugostiteljskim objektima u Hrvatskoj, a među poznatijima je svakako restoran *boškinac* (jedna *Michelinova* zvijezda) na Pagu.

POLITEHNIČKA ŠKOLA SUBOTICA

FOTOGRAF

nastavni jezik
hrvatski

duljina trajanja srednjeg
obrazovanja
4 godine

broj učenika
30 (27+3 dual)

Posebni zdravstveni uvjeti

Dobar vid na daljinu i blizinu, vid u boji, dobar sluh, odsutnost poremećaja glasa ili govora koji utječu na komunikaciju, uredan nalaz mišićno-koštane funkcije te odsutnost kroničnih poremećaja koji značajno narušavaju kognitivno i emocionalno funkcioniranje.

O obrazovnom profilu

Fotografi bilježe trenutke, ljude, povijesno važne događaje, različita zemljopisna područja i razne druge objekte. Pri tome koriste fotoaparate, filmove, rasvjetne uređaje, filtere, a zahvaljujući razvoju digitalne fotografije moraju znati koristiti i računalne programe za obradu fotografija. Pojedinačne su radne faze u procesu pripreme fotografije: priprema prostora, materijala i tehničke opreme; fotografija, razvoj filma, fotografiranje u klasičnom laboratoriju s kemikalijama ili na printeru; klasično retuširanje fotografija i računalna obrada fotografija; laminacija – lijepljenje fotografija na tvrdi površinu; kadiranje i skeniranje fotografija; arhiviranje negativa, pozitiva i digitalnih medija; rad na recepciji fotostudija, prodaja fotografskog materijala i opreme.

Nakon završetka srednje škole
stječe se zvanje fotografa.

Mogućnost nastavka školovanja

Školovanje je moguće nastaviti na svim višim i visokim strukovnim studijima kao i na fakultetima, nakon polaganja državne mature koja je obavezna za sve učenike srednjih četverogodišnjih škola u Republici Srbiji.

Poželjne kvalifikacije i osobine

Za fotografe je važno da budu kreativni i imaju razvijen osjećaj za estetiku. Poželjno je da budu strpljivi i precizni. Potreban je dobar vid, dobro prepoznavanje nijansi i svjetlina boja. Poziv je prikladan za oba spola. Portretistima je potrebno da vole rad s ljudima, budu ugodni, komunikativni, strpljivi i ljubazni, fotoreporterima je potrebno da budu pokretni, brzi i spretni, dok je komercijalnim fotografima važna kreativnost kako bi fotografija bila što ljepša i uvjerljivija. Za fotoreportera je važna agilnost i spretnost jer često mora brzo reagirati.

Uvjeti rada:

Uvjeti rada fotografa ovise o vrsti fotografija koje snimaju, kao i o mjestu u kojem su zaposleni. Umjetnički fotografi sami kreiraju svoje radno vrijeme, kao i prostor u kojem fotografiraju. Slikari portreta uglavnom rade u određeno radno vrijeme, u ateljeu, a po potrebi i na terenu. Fotoreporter su vezani za konkretan zadatak, a radni prostor im je uglavnom izvan radnog prostora i vremena, često putuju kako bi bili izravno na licu mjesta. Komercijalni fotografi rade po zadatku i nisu vezani za određeno radno vrijeme, već za rokove. Također, njihov je radni prostor dinamičan i ovisi o objektima koje fotografiraju. Također, fotografi mogu raditi u znanstveno-istraživačkim ustanovama, u turizmu (npr. promotivna fotografija) itd.

Mogućnost zaposlenja

Mogućnosti su velike, a ovise o samom učeniku i njegovu daljnjem opredjeljenju što želi raditi i čime se baviti.

SREDNJA MEDICINSKA ŠKOLA

Fizioterapeu

Zdravst

nastavni jezik
hrvatski

duljina trajanja srednjeg
obrazovanja

Posebni zdravstveni uvjeti:

Normalan vid na blizinu i na daljinu, normalan sluh, normalna funkcija gornjih i donjih ekstremiteta i kralježnice, normalna funkcija kardiovaskularnog sustava, odsutnost alergijskih manifestacija.

Važno za rad

Izdržljivost, dobra kondicija, snalaženje s riječima, suosjećajnost, toplina, savjesnost, staloženost i strpljivost – rezultati fizikalne terapije vide se tek nakon marljivog i upornog rada s pacijentom.

Uvjeti rada

Uglavnom rad u zatvorenom prostoru, uporaba medicinskih instrumenata, uređaja i pomagala, rad u smjenama, vikendom i praznicima.

Nakon završetka srednje škole stječe se zvanje fizioterapeuta, a radi pod stručnim nadzorom višeg fizioterapeuta.

Mogućnost nastavka školovanja
na višim i visokim strukovnim
školama i fakultetima

Mogućnost zaposlenja:

MEDICINSKA ŠKOLA SUBOTICA

tehtski tehničar

stvo i socijalna zaštita

ja srednjeg

4 godine

broj učenika

30

Tipični poslovi

Pomoć bolesnim i povrijeđenim osobama u cilju povećanja pokretljivosti, ublažavanja bola, sprečavanja i ublažavanja trajnih posljedica bolesti i povreda.

U suradnji s liječnikom realizira razne postupke terapije primjenom: električne struje, topline, hlađenja, ultrazvuka i masaže (ručno i uz pomoć raznih aparata). Povećava pokretljivost i ublažava bolove pacijentima, podučava ih i motivira da sami vježbaju i služe se štakama, protezama, kolicima i drugim pomagalicama. Bolesnicima, a posebno djeci i mladima daje savjete o pravilnom kretanju i držanju tijela.

Predmeti

Stručni predmeti su: anatomija i fiziologija, latinski jezik, higijena sa zdravstvenim odgojem, mikrobiologija s epidemiologijom, patologija, psihologija, medicinska biokemija, farmakologija i osnove kliničke medicine, specijalna rehabilitacija i zdravstvena njega i rehabilitacija, fizikalna terapija, kineziologija, kineziterapija i osnove masaže.

zvanje fizioterapeutski tehničar koji uglavnom terapeuta.

Nakon završetka studija stječe se zvanje strukovni fizioterapeut, fizijatar, liječnik.

Privatna praksa, zdravstveni, rehabilitacijski i sportski centri, toplice, sportski klubovi ...

GIMNAZIJA „SVETOZAR MARKOVIĆ” SUBOTICA

opći smjer

nastavni jezik

hrvatski

duljina trajanja srednjeg
obrazovanja

4 godine

broj učenika

30

Kome je namijenjen opći smjer?

Gimnazija općeg tipa spona je između prirodno-matematičkog i društveno-jezičnog smjera. Predmeti koji se ovdje uče predstavljaju uravnotežen izbor kako prirodnih tako i društvenih znanosti. Učenici sve četiri godine uče matematiku, materinji jezik, strane jezike, fiziku, povijest, kemiju, biologiju. Pogoduje onim učenicima koji su podjednako dobri i u prirodnim i društvenim znanostima. Ovaj profil nudi visoku razinu opće kulture i znanja iz svih predmeta.

Nakon završene gimnazije i položene državne mature potrebno je nastaviti školovanje.

Mogućnost nastavka školovanja na višim i visokim strukovnim školama i fakultetima

Svi učenici koji uspješno završe gimnaziju imaju mogućnost upisati fakultete društveno-humanističkih, medicinskih, prirodno-matematičkih ili tehničko-tehnoloških znanosti u našoj zemlji i u inozemstvu.

HRVATSKO
NACIONALNO VIJEĆE
U REPUBLICI SRBIJI

OBRAZUI SE NA
HRVATSKOME
JEZIKU!

Virtualna izložba pisanica

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice organizirao je na svojoj Facebook stranici virtualnu izložbu šarenih jaja – pisanica. Na izložbi sudjeluju **Marina Vincer** (*Mamin dekupaž*) koja radi kombinaciju salvet tehnike i hladnog porculana, **Laura Kudlik** koja djeluje radi od modelarske mase, cvijeće od hladnog porculana i dekupaž tehnikom, **Biserka Horvacki** koja radi tehnikom slame, **Ljiljana Tikvicki** koja radove oslikava akrilnim bojama, **Josipa Dević** (*Radionica duše Bracera*) koja vajanjem, oslikavanjem i transferom radove radi od hladnog porculana i slikarske boje i **Ana Čipak** koja radi šlinganu tehniku pisanica. Autorica fotografija je **Anja Borović**. Izložba je prodajnog karaktera, a autorice pisanica možete kontaktirati putem Facebooka.

Croart u župi Isusova Uskrsnuća

SUBOTICA – HLU *Croart* iz Subotice održala je svoj »radni dan« u subotičkoj župi Uskrsnuća Isusovog. Sudjelovalo je 12 članova *Croarta* i dvoje gostujućih slikara,

a dio nastalih slika darovan je župi. Domaćin je bio župnik vlč. **Vinko Cvijin**. Suradnja sa župama Subotičke biskupije dio je godišnjeg plana rada udruge *Croart*.

Uskrsna izložba u Tavankutu

TAVANKUT – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i HKPD *Matija Gubec* organiziraju tradicionalnu Uskrsnu izložbu koja će biti otvorena večeras (petak, 8. travnja) u prostoru spomenute Galerije u Tavankutu. Izložbu će otvoriti đurđinski župnik vlč. **Daniel Katačić**. Otvorenje

je u 19 sati. U programu će sudjelovati članovi dječjeg crkvenog zbora *Isusovi anđeli*. Izložba će se moći pogledati do 14. travnja.

Oporuka u Crvenki i Somboru

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* plasirao se s predstavom *Oporuka* na Zonsku smotra dramskog stvaralaštva koja će biti održana od 8. do 14. travnja u Crvenki.

Inače, na zahtjev domaće publike, predstava *Oporuka* će ponovno biti igrana u subotu, 9. travnja, u Hrvatskom domu, s početkom u 20 sati. Komedija u dva čina *Oporuka* rađena je po motivu opere **Giacoma Puccinija**, u adaptaciji **Ivice Janjića**, a u režiji **Lee Jevtić**.

Č'a Grgina huncutarija u Tavankutu

TAVANKUT – Predstava *Č'a Grgina huncutarija* Dramske sekcije HKC-a *Bunjevačko kolo* bit će igrana u nedje-

lju, 10. travnja, u Tavankutu, u mjesnom Domu kulture. Početak je u 19.30 sati, a ulaznice će se moći kupiti na ulazu, po cijeni od 250 dinara.

Premijera filma Pod križ

SUBOTICA – Odjel za istraživanje i izučavanje tradicijske baštine pri HKC-u *Bunjevačko kolo* snimio je film *Pod križ* koji prikazuje kako su se nekada obitelji uoči Uskrsa okupljale i molile kod križova krajputaša. Autorica filma je **Senka Horvat**. Film će premijerno biti prikazan u srijedu, 13. travnja, u HKC-u *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19 sati. Ulaz je besplatan.

Priručje: Vladimir Nimčević

Iz starog tiska

Priključenje Bajmaka Subotici, smjena Matije Evetovića

2. travnja 1943. – *Naše novine* pišu da je 28. ožujka u Subotici održana skupština Hrvatskog prosvjetnog doma. Prema podnesenom izvještaju, društvo je brojalo preko 1.500 članova. Izabrana je nova uprava: predsjednik **Mičo Skenderović** (odvjetnik), dopredsjednik **Franjo Kujundžić**, tajnik dr. **Lajčo Dulić**, blagajnik **Lazo Vukov** i upravnik doma **Lazo Rajčić**.

3. travnja 1930. – *Subotičke novine* pišu da je Bajmak osnovan 1774. i da su njegovi prvi stanovnici bili Hrvati Bunjevci: »Oni su podignuli i prve kuće, osnovali plebaniju. Administracija je vođena sve do polovice prošloga

stoljeća na hrvatskom jeziku. Osim nekoliko Židova, koji su otvorili špecerajske i druge radnje, gotovo 100 godina je moralo proći da se u Bajmaku pojavi prva njemačka ili mađarska obitelj«. Člankopisac objašnjava etimologiju toponima: »Bajmak znači na starom turskom jeziku jači vojnički logor. Naš svijet je od ove riječi stvorio Bajmak, a Mađari Bajmok«.

4. travnja 1928. – *Dom* piše da je kotarska organizacija Hrvatske seljačke stranke u Subotici održala svoju sjednicu 18. ožujka uz prisustvo narodnog zastupnika **Jakova Jelašića** (rodnom iz Srijemskih Karlovaca) i 20 predsjednika mjesnih organizacija. Izabran je novi kotarski odbor: predsjednik **Josip Vuković (Đido)** seljak, dopredsjednici dr. **Stipan Vojnić Tunić**, odvjetnik i **Luka Kečenović**, seljak, tajnici **Matija Išpanović**, učitelj u mirovini, i **Martin Čudina**, bankovni činovnik te blagajnik ing. **Ivan Ivković Ivandekić**.

5. travnja 1936. – *Dan* piše da je u Bajmaku, jednoj od najvećih općina u Vojvodini, povedena akcija za otcjepljenje od somborskog i priključenje subotičkom kotaru. Pokretači ove akcije su bili ugledni i vremešni posjednik

Lazar Bešlić (djed kiparice **Ane Bešlić**) i članovi općinskog odbora. Oni su podnijeli općinskoj upravi prijedlog koji objašnjava da je otcjepljenje korisno po Bajmak, jer ovo mjesto samo administrativno potpada pod somborski kotar, dok se sudovi nalaze u Subotici. U općinskom predstavništvu je prijedlog usvojen dva puta ogromnom većinom, ali je Kotarsko načelstvo u Somboru obustavilo izvršenje ove odluke. Protiv toga su se Bešlić i članovi odbora žalili Upravnom sudu u Novom Sadu, koji je poništio rješenje Kotarskog načelstva u Somboru.

6. travnja 1940. – *Hrvatski dnevnik* prenosi izjavu hrvatskog senatora iz Subotice **Josipa Đide Vukovića**: »Mi smo danas prvi i pravi pobornici politike sporazuma, ali u pravome smislu riječi. Ja danas u ime svih Hrvata u Bač-

koj i Baranji u prvom redu tražim, da se mi Hrvati u Bačkoj i Baranji već sada nadjemo u onom položaju, u kome se nalaze danas Srbi u banovini Hrvatskoj. Za sada ništa više. U duhu sporazuma ne možemo raditi s onima, koji su dvadeset godina švrljali po našim selima i gradovima. Kad se svi ovi odstrane i omogućiti pravi sporazum, onda ćemo tražiti s druge strane, da u svom djelokrugu omoguću, da se svi oni, koji svojim zaslugama spadaju negdje drugdje, recimo u Mitrovicu, nikad više ne pojave među nama«.

7. travnja 1927. – *Neven* piše da je ministar unutarnjih djela neočekivano smijenio subotičkog podnačelnika **Matiju Evetovića** i na njegovo mjesto imenovao pristašu gradonačelnika **Dragoslava Đorđevića**. Zbog toga je među pristašama **Marka Jurića** (tzv. bunjevačka frakcija Narodne radikalne stranke), u koje je ubrajan i Evetović, nastala uzbuna. Uslijedila je borba između *jurićevaca* i *đorđevićevaca* oko vlasti u Subotici.

8. travnja 1922. – *Neven* piše da je **Lazar Orčić**, subotički gradski glavni bilježnik položio drugi strogi ispit (rigoroz) na Pravnom fakultetu Zagrebačkog sveučilišta.

Udruga *Kragulj* u uzvratnom posjetu tavankutskom *Gupcu*

Košići, iglice, pisanice, kinč...

S ciljem razmjene iskustava u tradicijskoj izradi predmeta tavankutski HKPD *Matija Gubec* surađuje s Udrugom za očuvanje hrvatske kulturne baštine *Kragulj* iz Svete Nedelje kraj Zagreba. Nakon što

prije tri godine, bila slama, ali svladat će», kaže predsjednica udruge *Kragulj* **Lidija Požgaj**.

Slamarka **Marija Rukavina-Prčić** kaže kako je izrada *košića* interesantna, ali i teška.

»Svaki početak je težak, ali trudimo se naučiti. Nema puno sličnosti sa slamarstvom, osim što je pipavo i zahtjevno«, kaže ona.

Na radionici su se mogle upoznati i druge tehnike. Tako su se izrađivale *iglice*, predmeti koji su imali funkciju gumba. Rade se od čohe, u obliku srca su te dekorirani perlicama. U susret Uskrsu, polaznice su izrađivale i strugane pisanice. To su jaja kuhana u lukovici na kojima se iscrta ukrasni motiv koji se onda »izgrebe« skalpelom (ranije se to radilo žiletom ili nekim drugim oštrim predmetom). Izrađivalo se i cvijeće od krep papira – tzv. *kinč*, a punile su se i ukrasne vrećice lavandom.

I to nije bilo sve. Gošće iz Hrvatske priredile su i manju izložbu uskrasnih rukotvorina u tavankutskoj Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame, čiji je cijeli postav poklonjen domaćinima iz *Gupca*.

Inače, članice udruge *Kragulj* su bile u Subotici i krajem prošle godine, u sklopu većeg projekta Zagrebačke županije, kada su održale radionice adventskih ukrasa.

D. B. P.

su slammarke iz Tavankuta prije korone, 2019., boravile u Svetoj Nedelji, gdje su prezentirale stvaralaštvo u toj tehnici, članice udruge *Kragulj* bile su prošloga tjedna u uzvratnom posjetu Tavankutu. One su u prostorijama mjesne OŠ *Matija Gubec* održale nekoliko radionica izrade tradicijskog nakita i ukrasa kraja iz kojega dolaze.

Najpoznatiji nakit svetonedeljskog i samoborskog kraja je *kraluž* (*kraluš*) – svečana ogrlica od zrnja nanizanog u formi skladnih boja i ornamenata. Ogrlica se niže na plastičnoj niti (*flaksi*), a ranije kada nije bilo ovog materijala radila se na niti iz konjskoga repa. U Tavankutu je zapravo prezentirana izrada *košeka* ili *košića*, koji je jednostavnija i jeftnija verzija *kraluša*, jer se *kraluš* zbog svoje velike vrijednosti nosio samo u svečanim prigodama. *Košić* se nosio češće, niže na 12 niti, a u Tavankutu je zbog vremena trajanja radionice rađen na manje.

»Perlice su jako sitne, slamarkama je ovo nepoznat teren kao što je za nas,

Okružno natjecanje iz hrvatskog jezika

Koliko znamo hrvatski?

Učenici sedmih i osmih razreda cjelovite nastave na hrvatskom jeziku protekloga vikenda imali su okružno natjecanje iz hrvatskog jezika i jezične kulture, koje je održano 2. travnja u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu. Na ovogodišnjem natjecanju sudjelovalo je 13 učenika iz osnovnih škola *Ivan Milutinović* i *Matko Vuković*.

Budući da u osnovnim školama *Matija Gubec* i *Vladimir Nazor* nema učenika sedmih i osmih razreda, natjecale su se samo dvije spomenute škole.

Kao najbolji učenici na republičko natjecanje plasirali su se:

Sedmi razred:

I. mjesto – **Mila Rukavina**, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – mentorica **Biljana Horvat**

II. mjesto – **Andrija Matković**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica – mentorica **Mirjana Crnković-Horvat**

III. mjesto – **Nikola Vujković Lamić**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica – mentorica **Mirjana Crnković-Horvat**.

Osmi razred:

I. mjesto – **Lea Vojnić Purčar**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica – mentorica **Mirjana Crnković-Horvat**

II. mjesto – **Lea Vojnić**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica – mentorica **Mirjana Crnković-Horvat**

III. mjesto – **Tomislav Mačković**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica – mentorica **Mirjana Crnković-Horvat**

plasman na republičko natjecanje – **Marko Đukić**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica – mentorica **Mirjana Crnković-Horvat**.

»Naša škola je i ove godine domaćin okružnog natjecanja iz hrvatskog jezika, a bit ćemo domaćini i republičkog natjecanja koje je planirano za 28. svibnja. Kolege su se uključile u natjecanje te je tako formirano i povjerenstvo za pregled tekstova, koje čine profesori hrvatskog jezika koji ne predaju djeci u redovitoj nastavi. Prvi puta je s nama i lektor hrvatskog jezika Lektorata na Filozofskom

fakultetu u Novom Sadu **Perica Vujić**, koji je izradio testove za natjecanje, te je došao pružiti podršku učenicima u natjecanju«, pojasnila je ravnateljica škole **Ljiljana Dulić**.

»Testovi su tematski organizirani. Prvi dio testa je pravopis, gdje je nadovezano gradivo petog i šestog razreda, koje već obrađuju u školi. U pravopisu je inzistirano na ijekavici i ekavici, na glasovima č, ć i đ, dž, dok je u drugom dijelu bilo prilagođeno gradivo sedmog i osmog razreda, s time da su postojale razlike. Osmi razred je radio vrste rečenica, dok su sedmci radili službu riječi u rečenici«, pojasnio je Perica Vujić.

Natjecatelji su po završetku testova rekli kako nije bilo jako teško, ali da su pogreške uočili tek poslije u razgovoru s nastavnicama. Nekima je definitivno bilo lakše, a nekima teže, te su se tako i dobili konačni rezultati.

Nakon konačnih rezultata i proglašenja, najboljim učenicima diplome je uručila predsjednica Odbora za obrazovanje pri Hrvatskom nacionalnom vijeću **Margareta Uršal**, a svi koji su postigli uspjeh će naknadno biti nagrađeni na kraju školske godine, točnije na svečanoj dodjeli nagrada za najbolje učenike cjelovite nastave na hrvatskom jeziku.

Ž. V.

Moderni profil spomen-doma bana Jelačića

»**R**odna kuća bana **Josipa Jelačića** ima visokovrijednu identitetsku odrednicu za Petrovaradin i njegovo (nekad većinsko) hrvatsko stanovništvo. Memoriranje činjenice da je najslavniji hrvatski ban ugledao svijet baš u Petrovaradinu jest onaj dio obveze koji nadilazi zavičajnu razinu. Želja da se pozornost usmjeri na neophodnost suvremenog pristupa toj vrijednosti i porasle svijesti o značaju raznovrsnosti lokalne kulturne tradicije u gradu Novom Sadu, čiji je administrativni dio i Petrovaradin, pokrenula je pitanje: što danas treba biti rodna kuća bana Josipa Jelačića?« To pitanje na početku zbornika radova sa stručne konferencije »Kulturni profil Spomen-doma bana Josipa Jelačića«, koja je održana u Petrovaradinu u svibnju 2019. godine, postavlja **Darko Polić**, urednik zbornika. Ova kolekcija stručnih predavanja na temu koja je bila neposredan uvod u utemeljenje zaklade istoga imena, otkup, vraćanje u okrilje hrvatske zajednice i početak unutarnje obnove ove »hrvatske Meke«, objavljena je gotovo tri godine kasnije, no sadrži 14 vrlo vrijednih priloga čiji prinosi donekle nadomješćuju nakladničko kašnjenje.

Ostvarivanje misije

U prvome dijelu zbornika, nakon prologa autora **Petra Pifata**, religiozolog i filozof **Miroslav Keveždi** odgovara na temeljno pitanje koje je postavljeno na ovoj stručnoj konferenciji: »Što treba biti Spomen-dom bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu?« Petar Pifat i **Ivana Andrić Penava** u naredna dva članka predstavljaju Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Jelačić* iz Petrovaradina, te rodnu kuću Josipa Jelačića kao želju Petrovaradinaca. U nastavku su predstavljeni primjeri kulturnih centara i spomen-domova u Hrvatskoj, njihove programske značajke i način ostvarivanja misije memoriranja pojedinih osoba i njihovih povijesnih postignuća. **Đorđe Nešić**, upravitelj, predstavio je Kulturni i znanstveni centar *Milutin Milanković* u Dalju, dok je ravnateljica Zavičajnog muzeja Našice **Silvija Lučevnjak** govorila i pisala na temu »Dvorac Pejačević kao središte kulturnih zbivanja našičkog kraja – stanje i perspektive«. Prof. dr. **Jasna Horvat** s Ekonomskog fakulteta u Osijeku, tvrđavoljinja osječke Tvrdje, pisala je na temu urba-

noga brandiranja u članku *OSvajanje grada*, a gradonačelnik Zaprješića **Željko Turk** poveo je sudionike skupa i čitatelje do Novih dvora u Zaprješiću, gdje je Jelačić sahranjen.

Kulturni centri u Novom Sadu

Suvremeno iskustvo kulturnih centara i uopće novih formi (ne)institucionaliziranja kulture i definiranja njihove misije predstavljeno je na primjeru Kulturne stanice *Svilara* od strane ravnateljice ovog kulturnog centra **Violete Đerković**, a osnivateljica i upraviteljica Kulturnog centra *Prostor* u Petrovaradinu **Natali Beljanski-Popović** predstavila je ovoga, neposrednog susjeda Jelačićeve rodne kuće. Manje poznati Kulturni centar *Lab*, neovisan kulturni prostor, nastao 2017. godine u nekadašnjoj modernističkoj vili na obodu Futoškog parka, predstavio je **Luka Prstojević**.

O kulturnom naslijeđu kao resursu za suvremeni razvoj pisale su **Slobodanka Babić** iz Zavoda za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada, koja je detaljno predstavila arhitekturne značajne banove kuće. Dr. **Jasmina Jokić** s Filozofskog fakulteta u Novom Sadu govorila je i pisala o važnosti nematerijalne baštine za očuvanje identiteta lokalne i nacionalne zajednice, a dr. **Snežana**

Besermenji, redovita profesorica PMF-a u Novom Sadu, o tržišnim elementima budućeg egzistiranja spomen-doma bana Jelačića. Konferenciju je završio novinar **Robert Čoban** (»Deset koraka za budućnost Petrovaradina«), a zbornik je zaključen iscrpnim zaključcima.

Može se reći da je, zapravo, ovaj vodič, unatoč kašnjenju, dobro i u pravo vrijeme došao – upravo u vremenu kada se očekuje da će radovi na obnovi banove rodne kuće biti završeni. Tada će biti potrebno izraditi i plasirati onima koji odlučuju o kulturi hrvatske zajednice i strategizima u tom području u političkim i tijelima financiranja, adekvatan, provodljiv i identitetski suvisao program djelovanja Spomen-doma, te prionuti na njegovu realizaciju.

Nakladnik zbornika je Zaklada Spomen-dom bana Josipa Jelačića, gdje se može i dobiti.

M. Tucakov

ZKVH na 7. danima Icarus Hrvatska

Baština i digitalizacija

Grad Pleternica bio je domaćin 7. dana *Icarus Hrvatska*, dvodnevne međunarodne konferencije pod nazivom *Baštinske inicijative, edukacija i digitalno okruženje* održane 31. ožujka i 1. travnja 2022. godine. Konferencija je održana u sklopu projekta *Svijet Graševine* donoseći sinergiju kulture, baštine i široke suradnje na više razina.

»Ovdje smo na Međunarodnoj konferenciji *Sedmi dan Icarus Hrvatska* koju organizira konzorcij Icarus s namjerom da poveže baštinske inicijative u Europi i Hrvatskoj. Svake godine putujemo po različitim mjestima u Hrvatskoj, ove godine smo u Pleternici i ovaj put naša konfe-

Hrvatske, Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, Institut za etnologiju i folkloristiku, Arheološki muzej Istre, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica, te sudionici iz Subotice, Novog Sada, Beograda, Budimpešte, Španjolske i drugi.

Djelatnica ZKVH-a **Katarina Čeliković** imala je izlaganje na temu *Prikupljanje arhivskog i drugog kulturno-povijesnog gradiva o Hrvatima u Vojvodini (Srbiji) i njegovo istraživanje te prezentacija*.

»Konferencija koju je organizirao Icarus Hrvatska za nas ima višestruki značaj. Naime, u ovim konferencijama mi sudjelujemo od 2016. godine te osim predstavljanja vlastite baštine imamo i konkretnu korist. Naime, suradnja s predsjednikom Icarusa Vlatkom Lemić urodila je značajnim projektima, od topoteke *Baština Hrvata u Srbiji*, naše prisutnosti na platformi *znameniti.hr*, do digitalizacije raritetnih fondova te vidljivosti izvan našeg geografskog prostora. Razmjena iskustava i potpora bit će vidljiva i ove godine jer smo upravo na ovoj konferenciji dogovorili suradnju na predstavljanju naših hrvatskih velikana koji nas povezuju«, kaže Katarina Čeliković iz ZKVH-a.

Na konferenciji je sudjelovao i ravnatelj subotičkog Povijesnog arhiva **Stevan Mačković** koji je govorio o tome što nam danas znači digitalizacija.

rencija se odvija u okviru Erasmus projekta WAAT i drago mi je što imamo priliku pokazati sve što se ovdje radi s europskim trendovima i inicijativama, međunarodnim praksama kulturne baštine i međunarodnim projektima. Glavni razlog zašto ovo radimo i organiziramo jest da naše stručnjake i ustanove povežemo i uključimo. Icarus je inače najveći međunarodni konzorcij u Europi na području kulturne baštine i digitalizacije, imamo nekoliko virtualnih platformi, desetak europskih projekata i trudimo se svake godine kroz ovakve aktivnosti u Hrvatskoj svima se približiti«, pojasnila je predsjednica Icarusa Hrvatska **Vlatka Lemić**.

Vidljiva potpora

Uz sudionike koji su se okupili u Pleternici, međunarodnu konferenciju *Baštinske inicijative, edukacija i digitalno okruženje* bilo je moguće pratiti i putem Zoom prijenosa. U konferenciji su sudjelovali predstavnici konzorcija Icarus Hrvatska, predstavnici državnih arhiva iz Bjelovara, Vukovara i Požege, Društvo povjesničara umjetnosti

Brendiranje regije

Grad Pleternica u suradnji s Požeško-slavonskom županijom i partnerima: Grad Požega, Grad Pakrac, Muzej grada Pakraca, Gradska knjižnica Pakrac, TZ Požeško-slavonske županije i JU Pleternica uz tehničku pomoć Regionalnog koordinатора razvoja Požeško-slavonske županije, provodi projekt *Svijet graševine*, jedinstveni projekt koji koristi vinski identitet i kulturnu baštinu u brendiranju cijele regije, zamišljen kao podrška turističkom sektoru Požeško-slavonske županije. Projekt obuhvaća modernizaciju i opremanje Spahijskog podruma u Pakracu i Interpretacijskog centra Muzej bečarca u Pleternici te pripremu strateške i upravljačke dokumentacije koja će osigurati održivost projekta. Vrijednost projekta je 65.772.029 kuna pri čemu je predviđeno EU sufinanciranje 55.486.866 kuna. U sklopu projekta planirana je i organizacija tri međunarodne konferencije na temu kulturne baštine, a prva je održana 31. ožujka i 1. travnja 2022. godine u Interpretacijskom centru Terra Panonica Pleternica te online.

(ZKVH)

Jerihonsko bdjenje 2022.

Ujedinjeni u molitvi

Jerihonsko bdjenje, koje polako postaje ustaljena pobožnost, treću godinu zaredom okupilo je lijepi broj vjernika Subotice i okolice koji su se priključili ovoj molitvenoj inicijativi – sedam dana i sedam noći pred Gospodinom.

Bdjenje je započelo 2. travnja i bez prekida traje uz nazočnost bar jednog molitelja.

»Svake godine se bojimo hoćemo li uspjeti popuniti sve termine i spremni smo uskočiti po potrebi, ali imam dojam da se ljudi polako navikavaju na ovu pobožnost i da se rado priključuju, koliko u preuzetim terminima, toliko i samoinicijativno kad god mogu. Vjernici dolaze radi zajedničkih, ali i svojih osobnih nakana«, kaže voditelj Molitvene zajednice **Proroci Vlado Kovač** te dodaje kako je po mišljenju mnogih vrijeme održavanja molitvenog bdjenja dobro, budući da je korizma i priprava za najveći kršćanski blagdan – Uskrs.

»Zadovoljni smo, jer kod ljudi prepoznajemo da im Jerihonsko bdjenje postaje navika, nešto drago i blisko. Možemo reći da i ove godine ima ljudi koji su došli prvi puta, a ima i onih koji su na bdjenju prisutni svih ovih godina, što nas osobito raduje i ispunjava, te nam daje snagu za dalje, da ne posustanemo u ovome, te da Gospodina ne ostavimo samoga«, kaže **Marija Kovač**.

Da je to tako govori podatak da je i ove godine organiziran molitveni sat muškaraca u noći, od ponoći do jedan

sat, na kom se okupilo njih 56 koji su molili pred Presvetim, a prvi puta organiziran je i molitveni sat žena. Aktivno su se uključili i mladi, koji su u većini pokrili noćne termine, kao i vjeroučitelji sa svojim učenicima. Također, bdjenju su dali doprinos i muškarci koji su (još uvijek) u ulozi »čuvara« kapelice uz molitelje u terminima od 23 do 5 sati ujutro, a među njima su bili i mladići – čuvari Božjeg groba.

Presveti Oltarski Sakrament izložen je u kapelici Crne Gospe kod franjevac, a nakana Jerihonskog bdjenja je

Hodočasnici iz Slovenije posjetili Biskupijsko svetište Bunarić

Hodočasnici iz Maribora, na čelu s nadbiskupom mons. **Alojzjem Cviklom**, posjetili su 2. travnja Suboticu i Biskupijsko svetište Gospe od suza – Bunarić. Svoj boravak u Subotici hodočasnici su započeli svetom misom u katedrali, gdje ih je pozdravio biskup Subotičke biskupije mons. **Slavko Večerin**, a nakon toga su posjetili obnovljenu Sinagogu i Gradsku kuću.

Tijekom ovoga hodočašća posjetili su i Marijansko svetište Bunarić, gdje su ih dočekali rektor svetišta preč. **Željko Šipek**, domaćin **Sladjan Bošnjak**, članica Župnog pastoralnog vijeća **Hajnalka Illés** i **Svetislav Milanković**, koji je bio domaćin i vodič hodočasnika u Subotici.

Preč. Šipek je hodočasnici zahvalio što su sa sobom »donijeli tako iščekivanu i potrebnu kišu«, te ih je upoznao s poviješću i hodočasničkim aktivnostima Bunarića. Na kraju susreta hodočasnici su skupa s domaćinima zapjevali Blaženoj Djevici Mariji u čast i izmolili molitvu Gospi od suza.

Bunarić je otvoren tijekom cijele godine, a hodočasničke skupine se trebaju najaviti i dogovoriti oko termina. Organizirana slavlja na Bunariću počinju 24. travnja na Nedjelju Božanskog milosrđa i završavaju 7. listopada na blagdan Kraljice krunice.

H. I.

obnova ljudskog i kršćanskog života u gradu pod geslom »Blaženi koji prebivaju u domu tvome slaveć' te bez prestanka« (Ps 84,5).

Bdjenje se završava sutra, 9. travnja, kada će u 16.30 sati biti animirani program koji predvodi molitvena zajednica *Proroci*, a potom će uslijediti euharistijsko slavlje na kom će se zahvaliti Gospodinu za sve molitelje i ljude koji su pratili ovo molitveno bdjenje, bilo dolaskom bilo svojim molitvama.

Molitvena zajednica *Proroci*, koja je i organizator ovog bdjenja, poziva sve vjernike i ljude dobre volje da dođu zajedno zahvaliti na svim primljenim milostima tijekom proteklih 168 sati zajedništva pred Gospodinom.

Ž. V.

Križni put na Subotičkoj kalvariji

Pobožnost križnoga puta na Subotičkoj kalvariji:

Petak, 8. travnja u 20 sati – križni put sa svijećama

Cvjetnica, 10. travnja u 15 sati – križni put predvode obitelji

Veliki petak, 15. travnja u 10 sati – pobožnost križnog puta

U susret blagdanima

9. travnja – Marija Kleofina

10. travnja – Cvjetnica – Nedjelja muke Gospodnje

14. travnja – Veliki četvrtak

15. travnja – Veliki petak

16. travnja – Velika subota

17. travnja – Uskrs

18. travnja – Uskrsni ponedjeljak

Susret mladih Subotičke biskupije

Susret mladih Subotičke biskupije bit će organiziran 14. svibnja kao i ranijih godina u Baču. Prijave su u tijeku, a mladi se mogu prijaviti u svojim župama.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Nedjelja muke Gospodnje

Nedjelja Cvjetnica, kojom se prisjećamo Isusovog svečanog ulaska u Jeruzalem, također se zove i Nedjelja muke Gospodnje. Ova dva naziva čine se oprečna, kao što se i Isusova muka čini oprečna svečanom ulasku u Jeruzalem. Iza ovih oprečnosti krije se mnogo smisla i mnogo pouka, koje nas u ove dane mogu prenuti iz kršćanske ravnodušnosti.

Od ushićenja do izdaje

Veliki tjedan započinje slavljem Cvjetnice. Za Isusa ulaskom u Jeruzalem počinju teći posljednji dani pred muku i smrt. Dolazi u Jeruzalem dovršiti svoje poslanje. Zna što ga očekuje i pripravan je za to. On je Božji Sin i zna kako će sve biti. Narod ga dočekuje ushićen njegovim dolaskom. Isus ni u jedan grad nije ušao uz ovako svečan doček. Ipak, zna da će njihovo ushićenje biti kratkoga vijeka, da će povik »Hosana!« vrlo brzo postati »Raspni ga!«. Njegova sposobnost čitanja ljudskih srdaca omogućila mu je da u masi oduševljenih prepozna one koji će jednako glasno pred Pilatom tražiti njegovu smrt. Svečani ulazak u Jeruzalem početak je njegove muke i svjedok ljudske prevrtljivosti i vječite težnje da se ovdje na zemlji iskaže i pokaže, da se dodvori moćnicima, ne mareći za stradanje nevinih.

Na Cvjetnicu svi su bili uz njega, željeli su ga vidjeti i čuti, a za par dana svi su ga odbacili; ne da nisu marili za njega nego su ga željeli vidjeti kako umire na križu. Odbacili su ga i njegovi učenici, razbježavši se od straha za sebe same. Tako Isus ostaje sam, optužen i osuđen kao najveći razbojnik. Bio je spreman, jer je kao Božji Sin znao što ga očekuje, ali je kao čovjek bio razočaran jer je ljubio narod kojemu je poslan.

Današnji svijet i Krist

Svake godine razmišljajući o Isusovom ulasku u Jeruzalem i njegovoj mucu osuđujemo prevrtljivost naroda i pitamo se kako su ga mogli izdati. A jesmo li ga mi nekada izdali? Činimo li to i sada? Suvremeni čovjek, dok osuđuje postupke Isusovih neprijatelja, i sam ga odbacuje i ponaša se prevrtljivo prema njemu. Koliko puta smo svjedočili kako neki, a možda i mi sami, zaboravljaju na Boga kada u životu teče sve po planu. Tada čovjek ne mari za Boga, ne moli se, odbacuje sve ono što nas kršćanska vjera uči. Suobličuje se svijetu i napušta sve ono što je kršćansko. Vjeru svodi na običaje, koje želi sačuvati od zaborava, a nekada čak ni toliko pažnje ne posvećuje Kristu. Traži izgovore, pravdajući se strahom, pozivajući se na neka prošla vremena kojih se svi već slabo sjećaju. Drži se čvrsto pogrešnog uvjerenja da će mu bez Boga biti bolje na ovome svijetu, jer je svijet bezbožan. I što drugo čovjek tada čini nego izdaje Isusa, svrstava se na stranu onih koji ga odbacuju i osuđuju. U Isusovo vrijeme ljudi nisu u njemu prepoznali Mesiju, ali mi danas znamo da je on Spasitelj koji je za naše spasenje prihvatio biti odbačen, ismijan, izdan i osuđen. Ipak ga i dalje odbacujemo i priređujemo mu isto ono što su mu priredili njegovi suvremenici.

No, Isus je prije smrti molio za sve one koji su ga osudili, jer je njegova ljubav iznad svega. Bog je taj koji može sve oprostiti, jer on želi spasenje nas svijetu. I naše postupke kojima ga niječemo, izdajemo i odbacujemo, oprost će, ali pod jednim uvjetom – da se pokajemo i obratimo. Dok u Velikom tjednu u liturgijskim čitanjima razmatramo događaje vezane za posljednje trenutke Isusova života, promatrajmo ih kroz prizmu vlastitih postupaka. Samo iskrenim priznanjem samima sebi da smo i mi ponekad bili poput Isusovih suvremenika činimo prvi korak prema Kristu koji donosi spasenje.

Somborske kalvarije (II.)

Građevina moderne arhitekture

Gradnja nove Kalvarije počela je 1924. godine. S postajama križnog puta završena je 1925., a 1960. godine postaje župna crkva

Nakon što je donijeta odluka da se nekadašnja somborska Kalvarija, koja je podignuta 1764. godine, premjesti na drugo mjesto, vjerni narod Sombora odlučio se na gradnju nove Kalvarije pored groblja svetog Roka. Stara Kalvarija je bila na neprimje-

veća i modernije je arhitekture nego stara. Kalvarija s postajama križnog puta završena je 1925. godine. Iste godine u korizmi prije Velikog petka postaje križnog puta i Golgotu iznad kapele blagoslovio je franjevac iz Subotice dr. **Gothard Goričanec** (1893. – 1958.). Na ulazu u kapelu postavljena je kamena ploča na kojoj piše da je sagrađena s doprinosom **Józsefa Koritsa** i njegove supruge. Svi oni koji su platili mjesto u kripti pridonijeli su izgradnji.

Prisutnost »neo« stilova i eklekticizma u izgradnji sakralnih objekata u Bačkoj datira sve do II. svjetskog rata.

renom mjestu, pa je ipak uz groblje ona imala prikladnije mjesto. O rušenju stare Kalvarije arhiv župe Presvetog Trojstva u Somboru čuva fotografije na kojima su uhvaćeni posljednji trenuci prije rušenja, pa i vjernici koji su bili prisutni. Zemljište na kojoj je bila Kalvarija kupila je udova **Imre Fraya**, jednog od prvih fotografa u Somboru koji je napravio niz fotografija 1871. godine o crkvi Presvetog Trojstva, koje su prve fotografije o crkvi.

Na mjestu stare Kalvarije 1926. godine **Ivan Budimčević** dao je podići kameni križ. Kameni križ je sklonjen kad je na njegovom mjestu sagrađena tvornica namještaja **Sloga**.

»Neo« stilovi i eklekticizam

Gradnja nove Kalvarije počela je 1924. godine, a korišten je materijal stare Kalvarije. No, ipak nova je puno

Iz tog perioda početka XX. stoljeća imamo lijepe primjere neogotskog, neoromanskog stila koji su ujedno i u stilu eklekticizma što znači prisutnost više stilova stavljenih u jednu kompaktnu cjelinu. Monumentalna crkva posvećena Srcu Isusovu u Apatinu datira iz 1932./33. godine, jako je lijep primjerak neoromanskog stila s dva tornja. No, pored poznatih kompozicija neoromanskog i neogotskog pa i secesijskog stila pojavljuje se utjecaj moderne arhitekture.

Moderna arhitektura se očituje u slobodnijem shvaćanju forme i oblika. Plan osnove crkve ili kapele ne radi se više po standardnim ili uobičajenim shemama latinskog križa, jednobrodne ili višebrodne bazilike. Toranj je izmješten iz cjeline, nije dio lađe crkve, ulazno pročelje je smišljeno bez zvonika. Tornjevi nemaju funkciju zvonika, zbog toga mijenjaju svoj izgled. Nove kompozicije pril-

gođene su namjeni objekta, npr. kalvarijska kapela. U Somboru, danas župna crkva Uzvišenja sv. Križa (1924.) koja je prvobitno građena za kalvarijsku kapelu pored groblja sv. Roka i u Lemešu kalvarijska kapela u groblju (1924.) na vrhu brežuljka pored crkve građene su kao dio postaja križnog puta. U oba slučaja kapela ima tri nivoa. Nivo ukopan u zemlju, gdje su izgrađene kripte, nivo nad zemljom gdje je formiran prostor za kapelu i nivo iznad kapele koji je bio dostupan stubištem, otvoren, nenatkriven, s postajom križnog puta s tri križa. U Somboru su postavljeni na tom uzdignutom mjestu stari barokni kipovi sa stare Kalvarije. U Lemešu su postavljena tri drvena križa.

Ovo rješenje s otvorenim krovnim dijelom iznad lađe kapele pokazalo se ubrzo problematično. Materijali koji su korišteni za gradnju bili su tada moderni, beton i željezo, ali nisu bili još toliko usavršeni da bi se taj način gradnje osigurao i bio izdržljiv od vlage. Kiša je procurila na više mjesta i narušila konstrukciju objekta. Jako puno

nekim drugim ključevima, bez vjere mnoge brave ostaju zaključane. Crkvu-zgradu može se doživljavati izvanjski, promatrati ju iz vlastite spoznaje i osobnoga iskustva, ali liturgijski prostor svoj smisao ima u sraštenosti sa životom zajednice, u sljubljenosti s pogledom i dodirnom vjere; on je izgrađen da bi se u njemu boravilo, slavilo, davala hvala Bogu i život oblikovalo snagom križa i uskrsnućem Gospodinova« (**Ivan Šaško**).

Kalvarijska kapela postala župna crkva

Kalvarijska kapela svakako je izgubila svoju prvobitnu namjenu jer 1960. godine postaje župna crkva župe Uzvišenja svetog Križa. Arhivski dokumenti nam govore o tome da je u Somboru između dva svjetska rata bilo u planu osnivanje nove župe na dijelu grada koji se naziva Selenča. Župa Presvetog Trojstva je bila tada jedina katolička župa u gradu. U dokumentima vidimo da je u 1930-im godinama u Somboru živjelo 13.000 katolika

truda i sredstava je uloženo da bi se prvobitni izgled Kalvarije sačuvao. Ipak, to nije uspjelo. Kapela Kalvarije je dobila redovan bakarni krov, stubište koje je vodilo do Golgote je izgubilo svoju svrhu, sklonjeno je, kipovi od gore smješteni su na uzdignuti dio ispred ulaza u kapelu. Na kraju su i ti kipovi nestali. Na žalost, prvobitni izgled je u potpunosti nestao, samo na starim fotografijama vidimo prvobitnu zamisao koja je pratila stilove tog vremena. Uz put koji vodi od kapije do kapele bile su smještene postaje, štacije križnog puta s lijeve i desne strane 14 postaja. Vremenom su i one preinačene, danas su samo s lijeve strane u dosta jednostavnijem stilskom rješenju.

»Crkva je zgrada vjere. U njoj je moguće prepoznavati članke vjere koji su izrasli iz jednoga središta. Da bi se moglo prepoznavati pojedine obrasce, izrijeke, sadržaje, potrebna je vjera. Koliko god se povjesničari umjetnosti i njezini analitičari trudili iščitavati kršćansku arhitekturu

(Hrvati, Mađari, Nijemci). Bila je potrebna još jedna župa i crkva. Na Selenči su kupljeni placevi za izgradnju crkve i župne kuće, ali zbog izbijanja Drugog svjetskog rata to nije realizirano. Kasnije, 1960., odlučeno je da se od kalvarijske kapele napravi župna crkva, a uz nju sazida i nova župna kuća.

U kripti ispod kapele sahranjeni su i imućniji i ugledniji građani Sombora koji su kupovinom mjesta u kripti donirali izgradnju Kalvarije. Među njima nalazi se i svećenička grobnica u kojoj su sahranjeni: **Ernest Körmöczy** (1877. – 1925.) župnik-opat u Somboru, **Franjo Švraka** (1885. – 1968.) župnik-opat u Novom Sadu, **Ivan Vizen-taner** (1930. – 1990.) župnik i dekan u Somboru, **Antun Miloš** (1935. – 2002.) župnik u Starom Žedniku. U kripti se nalazi i nadgrobni spomenik satmarskog (Rumunjska) biskupa, rodom Somborca **Béle Mayera** (1838. – 1913.).

Gábor Drobina

Mozaik iz zapisa o dvije dame

Dok upoznajemo zdanja iz prošlosti, iz vremena nastajanja subotičkog naselja Kertvaroš, neizbježno iz svakog od njih »izviruju« i sudbine ljudi koji su tu živjeli. Spojevi različitih životnih priča i sudbina, zanimljivih i jedinstvenih, kao što je, uostalom, osobena i neponovljiva povijest svakog čovjeka.

Uspomene **Ernóa Arnolda**, zabilježene u kroniku o prošlosti ovog gradskog kvarta (nastala 2021. godine u Mađarskoj), na iznenađenje, vraćaju pozornost i u dokumente koji su prošle godine u rujnu već bili povod tekstu u ovoj rubrici (*Nastanak jedne ulice*). Ukratko o tada objavljenim podacima: u arhivskim dokumentima postoji zapis iz 1930. godine o zahtjevu dijela stanovnika naselja za produženje Milašinove (danas Save Kovačevića) ulice ka Segedinskoj cesti. Prepreka tome je imanje **Irme i Lujze Tallósy** koje se, iz tko zna kojih još vremena, nalazi na toj budućnoj trasi, a time i na trasi želja susjeda. One, međutim, – vidi se iz arhivskih spisa – ni najmanje nisu bile prepreka želji susjeda. »Za otvaranje tog dijela ulice ne

traže od grada nikakvu odštetu u novcu već jedino da im grad pripomogne davanjem stupova za ogradu i čišćenjem terena...«, piše u dopisu Senatu. Tko su bile dvije dame? Vjerojatno stanovnice vinogradarskog i voćarskog područja i prije nastanka naselja.

Nešto bliži odgovor od suhoparnih gradskih dopisa na ovo pitanje pruža Ernő Arnold uspomenama iz djetinjstva, u kojima se prisjeća dvije dame u poznim godinama koje su otmjenošću i načinom odijevanja u šetnjama izazivale pozornost okolice pedesetih godina prošlog stoljeća.

Dugim haljinama i šeširima podsjećale su na modne žurnale iz vremena koje je već odavno prohujalo. Malo se znalo o njihovom podrijetlu iz nekada imućne zemljoposjedničke obitelji, a one to, očito, susjedima nisu niti isticale.

Karta iz 1928. godine bilježi lokaciju njihovog imanja i dvije kuće pokraj nekadašnje *Kolijevke*. Danas se na mjestu tih kuća, na uglu Segedinske ceste i Ulice Istvána Kizúra, nalazi park, a na dijelu površine tada ucrtanog imanja kasnije je podignut župni dom i nekoliko obiteljskih kuća.

Hoteli, restorani i kavane u Rumi između dva svjetska rata

Poslije Prvog svjetskog rata u Rumi su postojala tri hotela: *Orao* (*Adler*), *Kruna* (*Krone*), *Lovac* (*Jeger*), te restorani *Karakašević*, *Lov kafana* (*Kod Kampla*), oko 80 kavana, zatim tri javne kuće: *Crvena lampa*, *Imperijal bar* i *Noćno zabavište*.

Prva građevina od tvrdog materijala

Prema navodima člana pastoralnog vijeća rumske župe **Marka Mijića**, hotel *Orao* spada među prve tri građevine od tvrdog materijala u novoj Rumi.

»Izgradio ga je osnivač moderne i suvremene Rume barun **Marko Pejačević**. U hotelskoj kavani nalazila se 1825. godine poštanska stanica. Hotel *Orao* ostaje u vlasništvu obitelji Pejačević sve do 1896. godine kada je prodan. **Lorenc Mikolaci** kupio ga je 1924. godine za 24.000 forinti. Renovirao je hotel podižući dio smještajnog kapaciteta (sobe). Renoviranje je završeno 1933. godine, kada hotel počinje raditi punim kapacitetom. U prostoru kavana nalazio se bilijarski stol i stolovi za kartanje. Pića su se posluživala za stolovima uz dnevni tisak koji se nalazio u drvenim ramovima. Na svakom stolu stajalo je stakleno zvono ispod kojeg je bilo svježe pecivo. U restoranskom dijelu gosti su mogli konzumirati riblju čorbu od više vrsta riba, zatim paprikaš od divljeg zeca s lovačkim knedlama, pohane teleće brizle, teleći ribić u grašku i nekoliko vrata riječne ribe. Vino se služilo iz vinogradarskog podruma od grožđa iz vinograda Lorenca Mikolacija koji je posjedovao dva hektara vinograda u Irigu. Točilo se čuveno vino *iriški rizling semio portugizel*. Pod imenom *Orao* hotel radi sve do 1948. godine kada je nacionaliziran, a obitelj Mikolaci dobija rok od tri dana da se iseli iz njega. Od 1948. godine hotel nosi ime *Srem*«, navodi Mijić.

Mjesta društvenog života

Hotel *Kruna* nalazio se uz sam hotel *Orao*. O vlasnicima nema mnogo podataka. Mada se zna da su posljednji vla-

snici obitelj **Pajšl** koja je 1944. godine otišla u Njemačku. Tada hotel prestaje s radom. Smještajni dio je podijeljen za stanove. Hotel *Lovac*, kako hotelski dio tako i kavana, prestaje s radom 1944. godine kada se obitelj **Stefana Vustera** preselila u Austriju.

»Kavane su bile mjesta u kojima se odvijao najveći dio društvenog života grada. U njima su se održavali politički skupovi, sastanci, besede, predavanja, igranke, posela. Najstarija kavana je bila *Kod orla*. Druga rumska kavana je bila *Menzula*, a mještani su je zvali *Kod sedam direka*. Neki drugi Rumljani zvali su ovaj bircuz *Kod gurave Stane i gluhog Đure*. *Menzula* je bila prva poštanska stanica i svratište u Rumi. Od Zemuna preko Ogara, Kupinova, Dobrinaca, Kraljevaca, Rume, Stejanovaca, Velikih Radinaca, Osijeka pa do Beča, u to vrijeme je bio trgovački put, a *Sedam direka* su bili važna točka na tom putu.«

Gostione (gast haus)

Krčmaranjem su se bavile uglavnom žene. Među krčmaricama iz 1880. godine poznate su **Julija Bem**, **Kata Karačanj**, **Julijana Hardon**, **Ana Belig**, **Marija Bajalović**, **Eva Dimitrijević**, **Ana Popović** i **Draga Teomirović**. Godine 1883. bilo je samo šest krčmarica: Bajalović, Belig, Hardon, Ana Vuković, Katica Radivojević, udova **Schmidt**.

Jedni od najstarijih akata koji su regulirali prostituciju u Rumi bili su privremeni propisi od 8 točaka. U aktu od 16. kolovoza 1879. godine nabrojani su uvjeti za bavljenje ovim poslom. U *Crvenu lampu* i *Imperijal bar* išla su isključivo gradska djeca, trgovačka i zanatlijska, oni koji su imali novca. U *Noćno zabavište* išli

su vojnici i đaci, jer je tu cijena ljubavnih usluga iznosila 5 dinara. Javne kuće su prestale s radom 1944. godine.

Danas se u Rumi nigdje više ne može naručiti perkelt, pajšlu, jeger gulaš, šmolc brot. Od pića nema više *hosu lepeš*, *nameštaj*, štuc piva, medljana rakija, miješana rakija, sinalko, kabeza, boza, suha malina, *pikolo soda*. Došli su neki novi klinici, menadžeri ugostiteljstva koji u kafićima i hamburgerijama danas poslužuju hamburgere, hot dog, čizburgere, kolu, fantu, sprite, kapučino, espresso, *milk šejk*...

S. D.

Završen kviz *Čitam i skitam*

S mitovima i legendama do nagrada

Još jedan kviz za poticanje čitanja, *Čitam i skitam*, priveden je kraju. Kviz, koji je trajao puna dva mjeseca, četrnaesti puta zaredom, završen je javnim izvlačenjem nagrada 4. travnja u Gradskoj knjižnici Subotica. Kao i prijašnjih godina, glavna nagrada bio je bicikl, koji je ovoga puta darovao subotički *Caritas*, a sretna dobitnica ovog dvokotača je **Jana Papić**, učenica 2. razreda OŠ 10. oktobar iz Subotice.

Osim glavne nagrade, organizatori, Gradska knjižnica Subotica, osigurali su još 299 nagrada, a javnom izvlačenju nazočila su i djeca osnovnih škola, koja su izvlačila sretne dobitnike.

Tako su podijeljene brojne nagrade sponzora i poduzetnika koji su prepoznali značaj ovoga kviza. Djeca su na dar osim spomenute glavne nagrade i druge nagrade – rolera (dar *Venera bikea*), dobila antivirusne zaštite, opremu za računala, eksterne baterije, USB memorije, školske torbe i školski pribor, vaučere, poklon pakete sokova, milk shakea, *Mc Donald's* obroke, grickalice, knjige, poklon paket Grada Subotice, ulaznice u ZOO vrt, kino, Dječje kazalište, ulaznice za bazen, majice, šalice...

Točan popis sretnih dobitnika možete pogledati na Facebook profilu Gradska knjižnica Subotica, a potom i otići po svoje nagrade.

Kviz je ove godine imao temu »Mitovi i legende«, a proveden je na hrvatskom, srpskom i mađarskom jeziku. Nakon dvije godine online izvlačenja nagrada i online promocije, ove godine su se informatorice ponovno uputile u škole, a to je donijelo i vidljive plodove. Kako raste broj sudionika, tako raste i broj nagrada, te su informatorice osigurale 300 nagrada.

»Sretni smo i radosni, jer smo se mogli susresti s djecom uživo. Posjetili smo ih u školama i tako promovirali kviz. Pravilo je da se javno izvlačenje uvijek održava na Međunarodni dan knjige za djecu, 2. travnja i rođendan **Hansa Christiana Andersena**, ali budući da je bio vikend onda smo ovaj datum morali pomjeriti«, kaže informatorica na hrvatskom jeziku **Bernadica Ivanković**.

Djeca su tijekom protekla dva mjeseca imala mogućnost produljiti člansku iskaznicu po promotivnoj cijeni od 300 dinara, što je bio i uvjet sudjelovanja u kvizu, a to je donijelo i konkretnog ploda, te je tako po riječima sugovornice veliki broj djece produljio članarinu, a znatan broj djece se sada prvi puta učlanio.

»Radujemo se da je veliki broj djece, njih 900, sudjelovalo u ovome kvizu, a također se nadamo kako će oni i

ubuduće dolaziti u knjižnicu i biti redoviti čitatelji, jer naša misija (poticanje čitanja) je tek tada ispunjena«, kaže Ivanković i pojašnjava kako su živa riječ i susret s djecom pridonijeli velikom odzivu.

»To najbolje svjedoči podatak da je u veljači bilo 90 popunjenih upitnika, a kada smo dobili dozvolu i otišli u škole, broj sudionika je naglo porastao. Hoću reći da su živa riječ i naš posjet školama pridonijeli tome, te smo tako s 90 došli do 900 sudionika kviza. Sigurno bi se tijekom ožujka taj broj povećao, ali ne u toj mjeri.«

Na samom izvlačenju na početku programa i nakon himne *Čitam i skitam* nazočne je pozdravio ravnatelj Gradske knjižnice Subotica **Dragan Rokvić**, a predstavio se i Plesni studio *Larisa*.

Među brojnom djecom koja su prisustvovala izvlačenju bili su i učenici cjelovite nastave na hrvatskom jeziku OŠ *Ivan Milutinović*, a među njima i **Ina Bačlija** i **Roko Piu-ković**.

Nakon što nam je pojasnila pravila, Ina je dodala:

»Kviz mi je bio zanimljiv, sada sam prvi put sudjelovala u njemu, a mislim da ću i sljedeće godine.«

Roko se nadovezao:

»Došao sam na izvlačenje nagrada i moj brat **Pavao** je izvučen, pa mu nosim dar. Kviz mi se svidio, a najzanimljivija mi je bila *Đurđinska legenda*. Ove godine nisam dobio nagradu, ali nema veze, sudjelovat ću i sljedeće godine.«

Tako će i svi oni koji ove godine nisu izvučeni okušati svoju sreću već sljedeće godine, a uz to naučiti još puno zanimljivosti dok budu čitali, skitali i knjigu pitali.

Ž. V.

Uskrsna radionica u Somboru

Mijesilo se, razvijalo, vadilo, peklo i na kraju probalo. Tako je izgledala uskrsna radionica u Hrvatskom domu u Somboru. Umjesto farbanja uskrsnih jaja, djeca su radila kolače u obliku zeka, cvjetova, leptirića. Imali su i pomoć, jer su za rad ili bolje reći igru dobili gotovo domaće tijesto za kolačiće. Njihovo je bilo sve ostalo i za čas su ruke bile pune tijesta, nosići od brašna, a pleh za pečenje brzo se punio raznobojnim kolačićima.

»Pravila sam zeke, srca, leptiriće. Najzanimljivije mi je bojenje gotovih kolačića«, kaže **Nevena Džinić**.

»Došla sam s drugaricama i baš nam je zabavna ova radionica. Nešto smo i naučile, pa ću za Uskrs pomoći mami kada bude spremala kolače«, kaže **Leona Pekanović**.

»Htjeli smo na malo drugačiji način okupiti djecu, da to ne bude farbanje jaja, jer je možda za njih komplicirano. I mislim da smo uspjeli, jer se djeca baš zabavljaju, a na kraju će se i počastiti svojim kolačićima«, kaže organizatorica radionice **Kristina Pekanović**.

Tako je i bilo, a preostalo je kolačića i za ponijeti kući.

Z. V.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Marina Šarčević**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin – 1. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: plivanje

VOLIM: crtati

NE VOLIM: čitati

U SLOBODNO VRIJEME: igram se

NAJ PREDMET: tjelesni i likovni odgoj

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: šminkerka

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, vranogosi, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Prodajem plac u Borči, 12 kilometara od centra Beograda, veličine 5 ari i tražim njegovateljicu za teško pokretnu osobu. Tel.: 060 3105572.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmo-mjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormari i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Prodaje se poslovni prostor i stan od oko 600 m² u Ulici Huga Badalića 6, Subotica. Tel.: 069 2887213.

Izdaje se jednosoban stan na Prozivki u Subotici (42 kv, 4. kat, centralno grijanje s alokatorima, mali troškovi održavanja). Cijena je 120 eura plus režija. Info na telefon: 063/8857124.

Prodajem ili mijenjam poslovni prostor u neposrednoj blizini centra Šida površine 100 m², za nekretninu na Hrvatskom primorju. Sve informacije na telefon: 062/8681437 ili 064/6590730.

Prodajem ili mijenjam dvoetažni stan površine 77,5 m² u centru Šida kod gradske tržnice (Karadorđeva 17), za nekretninu na Hrvatskom primorju. Stan je novoizgrađen s centralnim grijanjem. Informacije na telefon: 060/0289407 ili 060/7158020.

U Somboru **prodajem** kompletno završenu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 064 2808432; 025 5449220.

Prodajem motokultivator *gorenje muta* 8 ks, s dizel motorom, frezom širine 60 cm i kosilicom za travu širine 105 cm. Sve je ispravno. Tel.: 063-351-582.

Prodajem kuću za odmor, 40 m² na placu od 500 m², na Hvaru, s dvije sobe, kuhinjom i kupatilom, s namještajem. Kuća je 13 km od Sućuraja, 100 km od glavnog puta. Do mora je 1 km ili 2,2 km. Cijena 45.000 eura. Tel.: 062 205973.

Hrvat, katolik iz Slavonske Orahovice kod Osijeka, zaposlen, vlasnik kuće i auta, traži djevojku iz Subotice do 31 godine za upoznavanje i brak. Ivan Peček.

Prodaje se trobrazdni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Podnositelj zahtjeva »CONTINENTAL TOBACCO« d.o.o., Knez Mihailova br. 33, Beograd, podnio je dana 30. 3. 2022. godine zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja proizvodno-magacinskog objekta« na katastarskoj parceli br. 14780/15 K. O. Novi grad, Subotica. Zahtjev je evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem IV-08/I-501-132/2022.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš osobno, poštom ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Za obavljanje javnog uvida u prostorijama Službe potrebno je najaviti se najmanje jedan radni dan ranije, elektroničkom poštom na adresu zivotnasredina@subotica.rs ili telefonom na broj 024 626 973.

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Uredništvo

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 12. 4. 2022.

- Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
- Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

AT

Astra
Telekom

011 44 22 009

Osvrt na portrete i reljefe odnosno spomen-ploče

Portreti biskupa Ivana Antunovića koje je naslikao Sándor Oláh

Portret biskupa Ivana Antunovića koji je naslikao Marko Horvacki

Ne spada na mene davati ocjenu pojedinih portreta. No, kao običan promatrač mogu reći da su za mene svakako najljepša ona dva koje je naslikao **Sándor Oláh**. Svakako je originalan i portret **Marka Horvackog** budući da je nastao, kako se navodi, na temelju opisa osoba koje su poznavale biskupa Antunovića. Nažalost, imamo sačuvanu lošu fotografiju toga portreta pa je teško procijeniti njegovu umjetničku vrijednost. Za portret koji je napravio **Sava S. Rajković**, kad sam ga prvi put vidio, zapisao sam »čudan portret biskupa **Ivana Antunovića**«. U svakom slučaju, vrijedno je i njega uvrstiti u postojeće portrete našega preporoditelja. Zanimljiv je i crtež **Nikole Kulmana**. Portret **Save Stojkova** je umjetničko djelo, no nažalost s jednim malim nedostatkom. Naime, biskup Ivan Antunović sigurno nikada nije imao na glavi crvenu kapicu (soli Deo) jer nikada nije bio posvećen za biskupa. Portreti **Zvonka Vidića** i **Šime Peića Tukuljca** su portreti koji su nastali na temelju manjeg portreta Sándora Oláha. Likovni umjetnici i kritičari moći će ocijeniti koliko su to uspjeli.

Tri obrađena reljefa s likom biskupa Ivana Antunovića rad su istoga čovjeka, akademskog kipara **Neste Orčića**. Procjenu vrijednosti samog reljefa te autentičnost lika biskupa Ivana Antunovića na njemu također ostavljam stručnim osobama. Sigurno, pak, možemo reći da su svi portreti, crtež lika biskupa Ivana Antunovića kao i reljefi i postavljene ploče znak velikog poštovanja i ljubavi prema njegovoj ličnosti i prema svemu onomu što je ostavio

kao bogatu baštinu neprocjenjive vrijednosti i važnosti svim bačkim odnosno podunavskim Hrvatima kako bi sačuvali svoju vjeru, narodnost i jezik te ostali vjerni Bogu, Crkvi i svom hrvatskom narodu te bunjevačkom i šokačkom rodu.

Fotografije, portreti, reljefi, biste, spomenici pojedinih znamenitih osoba mogu biti više ili manje uspješni, »pogođeni«, ali stvarna ljepota čovjeka mjeri se po ljepoti njegove duše. Naš biskup Ivan Antunović nije nam za uspomenu ostavio svoju fotografiju. Nije nam poslije smrti ostao neki njegov portret, koji bismo mogli fotografirati i na temelju njega praviti nove portrete, reljefe, biste i kipove. Neki su to pokušali učiniti na temelju opisa onih koji su ga poznavali, gledali, s njim živjeli. Neki su to učinili prema svom umjetničkom nadahnuću. Tko je koliko uspio, možete procijeniti na fotografijama u ovom članku. Jedno je sigurno: biskup Antunović je bio veliki čovjek, veliki duhovnik. On je velikan našeg hrvatskog naroda – bunjevačkog roda. Ostavio je iza sebe brojna pisana djela. Osim toga, on je svojim životom i radom ostavio iza sebe svijetli trag koji prepoznajemo mi koji uživamo u svemu onome što nam je darovao i ostavio u baštinu. Kako bi svatko od nas u svojoj mašti, u svojoj svijesti, u svom srcu mogao stvoriti lik našeg dobrog učitelja i pastira, našeg preporoditelja, biskupa Ivana Antunovića, kao zaključak ovoga članka u narednom broju bit će objavljeno nekoliko misli i svjedočenja u kojima on sam govori o svom djetinjstvu, o svom životu i radu.

Počinje rasplet 1. HNL

Dinamo u osjetnoj prednosti

Rutiniranom pobjedom protiv fenjeraša *Hrvatskog dragovoljca* (2:0) momčad *Dinamo* iskoristila je remi *Osijeka* i *Hajduka* (0:0) i uvećala svoju bodovnu prednost na vrhu tablice. Jer sada *modri* imaju dva boda više, uz susret manje, od *Osijeka* i pet više od *Rijeke*, dok *Hajduku*, koji također ima susret manje, bježe velikih sedam bodova. Sve u svemu, 1. HNL se opasno zahuktava i svaki sljedeći susret bi mogao biti presudan za neku od momčadi pretendenta na naslov prvaka Hrvatske.

OSIJEK – HAJDUK 0:0

Derbi susret u Osijeku završio je praznih pušaka, a punom plijenu mnogo je bliži bio domaćin. Nekadašnja uzdanica *Hajduka* **Mijo Caktaš** promašio je penal u prvom

poluvremenu, a nakon toga se nastavila rovovska borba bez pravih šansi na obje strane. Objektivno govoreći rezultat je najpravičniji, a najviše odgovara lideru *Dinamu*.

BEZ PRAVA NA KIKS

Izuzev lidera *Dinamo*, njegovi pratitelji praktično više nemaju prava na kiks i svaki sljedeći susret koji ne pretvori u tri boda mogao bi biti i faktički presudan. Na talonu je još sedam susreta plus onaj odgođeni duel *Hajduka* i *Dinamo*, a upravo bi se međusobni susreti vodećih mogli pokazati odlučujućima. Primjerice, *Dinamo* očekuju još četiri derbija (dva protiv *Hajduka* i po jedan s *Rijekom* i *Osijekom*) i obrana naslova ovisi o rezultatima u njima. Najbliži pratitelj *Osijek*, s druge strane, ima samo dva derbija (oba su gostovanja kod *Dinamo* i *Rijeke*), pa je na određeni način u nešto boljoj poziciji. Riječane očekuju još tri derbija (*Dinamo*, *Hajduk* i *Osijek*) i čini se kako je to objektivno najteža zadaća u odnosu na ostale rivale.

Konačno, *Hajduk* ima dupli duel protiv *Dinamo* i jadranski derbi protiv *Rijeke*, pa će apsolutno sam odlučivati o svojoj daljnjoj sudbini, odnosno realnosti ili nerealnosti šampionskih pretenzija u ovoj sezoni.

UTJECAJ REPREZENTATIVNE STANKE

Stanka zbog reprezentativnih obveza Hrvatske u prijateljskim susretima u Kataru protiv Slovenije i Bugarske jamačno se osjetila na igri vodećih momčadi u nacionalnom prvenstvu. Prije svega u svježini najboljeg igrača *Hajduka* i dosadašnjeg tijeka prvenstva **Marka Livaje**, jer je boravak u drugoj klimi, čini se, djelovao na njega. Podsjetimo, susret u Osijeku se igrao po veoma hladnom vremenu za ovo doba godine (3 stupnja), a »bila vedeta« je tjedan dana bila u sunčanom i toplom podneblju zemlje domaćina sljedećeg Svjetskog prvenstva. Također, *Dinamo* je imao znatno lakšeg rivala, pa njegovi reprezentativci **Livaković** i **Oršić** nisu imali toliko pritisak i njihova adaptacija nije bila problematična (susret u Zagrebu je odigran u poslijepodnevnom terminu za razliku od večernjeg termina u Osijeku). Već od sljedećeg prvenstvenog kola neće biti nikakvih razloga za opravdanje i očekuju nas još zanimljiviji i neizvjesniji dueli najboljih hrvatskih klubova.

D. P.

Završen šahovski turnir u Somboru

Simana Matković neporažena

Pobjednica šahovskog turnira *Memorijal prof. Franja Matarić* je **Simana Matković**, koja je turnir završila neporažena. Drugo mjesto osvojio je **Josip**

Ivkić, treće **Jurca Glamuzina**, a četvrto najmlađi sudionik turnira **Nenad Paštrović**.

»Bio je ovo jak turnir, nekoliko nezgodnih partija i protivnika, ali uspjela sam ostati neporažena. Ovo mi je drugi puta da osvajam ovaj turnir. Prvi puta bilo je to 2017. godine«, kaže Simana Matković.

»Mogao sam i bolje od četvrtog mjesta, ali sam u jednoj partiji propustio neke poteze, u pretposljednjoj sam držao dobru poziciju, ali sam napravio previd. Stajala su me ta dva poraza drugog mjesta«, kaže Nenad Paštrović.

Na turniru su sudjelovala 24 igrača. Sudac **Radomir Kovačić** kaže da su se mogući favoriti ovog turnira izdvojili već poslije nekoliko kola i da u nastavku nije bilo iznenađenja.

Memorijal prof. Franja Matarić organizira sportska sekcija HKUD-a **Vladimir Nazor**, a ovogodišnji je bio 30. po redu.

Z. V.

POGLED S TRIBINA Ždrijeb

Sve oči nogometnog svijeta bile su u petak, 1. travnja uprte prema Kataru i ždrijebu predstojećeg Svjetskog prvenstva koje će se koncem godine igrati u ovoj zemlji. Smještena u drugi jakosni šešir Hrvatska je čekala svoju sreću i buduće protivnike na najvećoj nogometnoj smotri. I, objektivno gledano, uopće nije loše prošla u svojoj F skupini.

Iz prve jakosne skupine stigao je prvi i najrespektabilniji protivnik – Belgija. Donedavno prva momčad na FIFA-inoj ljestvici najboljih svjetskih reprezentacija, ali i očevidno ekipa koja se suočava sa smjenom generacija i čiji rezultati nisu više toliko uvjerljivi kao prijašnjih godina.

Maroko, kojega predvodi nekadašnji trener *Dinamo* **Vahid Halilhodžić**, bit će predstavnik afričkog nogometa u skupini F i vjerojatno najveća nepoznanica, glede njezine snage, izborniku **Zlatku Daliću**. Ipak, jamačno je bolji izbor nego primjerice Senegal ili Tunis koji su također bili potencijalno mogući protivnici.

Konačno, posljednji četvrti član ove skupine postala je momčad Kanade, jedno od najugodnijih iznenađenja sjevernoameričkih kvalifikacija. Reprezentacija za koju brani vratar *Crvene zvezde* **Milan Borjan** uvjerljivo je osvojila prvo mjesto ispred SAD i Meksika, ali zasigurno je bolji izbor nego Senegal (prvak Afrike), Gana ili Ekvador.

Nakon ždrijeba poznati su i svi termini odigravanja susreta reprezentacije Hrvatske, pa će tako uvodni susret na mundijalu u Kataru biti 23. studenoga, slijedi duel protiv Kanade (27. studenoga) i na koncu derbi susret protiv Belgije je na programu 1. prosinca.

Ukoliko Hrvatska izbori plasman u drugi krug, u osmini finala dvije najbolje momčadi iz skupine F se križaju s dvije prvoplasirane iz skupine E u kojoj se nalaze Njemačka, Španjolska, Japan i bolji iz duela Kostarika – Novi Zeland. Za očekivati bi bilo da to budu Nijemci ili Španjolci, ali prvo treba izboriti plasman.

Do Svjetskog prvenstva je još mnogo mjeseci i puno posla za stručni stožer hrvatske nogometne reprezentacije. Treba pronaći najbolju jedanaesticu i taktičke formacijske postavke za momčad koja brani naslov svjetskih doprvaka.

D. P.

Narodne poslovice

- * Da bi se vidjelo vjerom, mora se zatvoriti oko razuma.
- * Kad izvor presuši, tek onda znamo vrijednost vode.
- * Izgubljeno vrijeme se nikada više ne može pronaći.

Vicevi, šale...

Razgovaraju dva prijatelja:

- Što bi više volio: da si glup ili lijep?
- Da sam glup, normalno.
- A zašto?
- Zato što je ljepota prolazna.

Više nastavnik na učenika:

- Znaš li ti da je Abraham Lincoln u tvojim godinama bio odličan učenik?
- A znate li Vi da je Abraham Lincoln u Vašim godinama bio predsjednik Amerike?

Mudrolije

- * Sila nam je potrebna samo kad želimo učiniti nešto loše. Ljubav je dovoljna da se učini sve ostalo.
- * Zrcalo je moj najbolji prijatelj; kad ja plačem, ono se nikad ne smije.
- * Svijet svakog slomi, ali naposljetku ispadne da su neki jači na slomljenim mjestima.

Vremeplov – iz naše arhive

Cvjetnica, 2014.

Iz Ivković šora

Stara vrimena

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Ma, jevo već malkoc da prodišemo onako kako Bog zapovida. Prošla su i vokšovanja, ni ne divane više o kalamljenjima, ni se baš niko ni pobunio na rezultate vokšovanja, svako gleda svog jel prošo a niko se ni ne viščini jel to dobro jel nije. Svako veli »važno da je moj prošo«. Al sad će se vidit ko vodu nosi a ko prosi, nalte? Gledim ode na televiziji da se već svi niki svete da će sve fajn poskupit. Doduše, goriva su se već fajn digla u nebesa al to je uvijek tako kad triba livat u traktore. Oni su uvijek najveći potrošači i bili pa se tu da nus kraj ušćarit, tek ovi veliki, nalte. Kaže moj Joso da ti veliki manje troše jal više fajn urade, a ja niki baš ne bi virovo. Ta di mož bit velik i težak, a malo trošit? To bi bilo kugod da Periša i baš ovaj moj Joso isto poidu. Periša ima sto i dvajst koju kilu, a Joso moždar polak, i to zdravo moždar. Sićam se oni stari vrimena kad je »ferčika« bio glavni traktor na našim njivama. Vuko jednu brazdu od četrnajst coli i stenjo, al je imo mali motor pa nije mogo ni toliko srkat. Imo tanke civi, a ovi sad velikački imadu civčinu za gorivo kugod moja civ na hidropaku. No, neću se inatit. Samo mi nije jasno kako su kadgod sve uspili poradit so tim slabim mašinama, a sad svi jure i žure; viču kroz pendžer »ne možem, Braniša, stat divanit, zdravo žurim, oteće mi se poso«. A kadgod stane čovik sat-dva nuskraj, izdivanimo se ko ljudi i sve je stignito bilo. Doduše, moram metit ruku na srce pa priznat da su sad fajn lipče i čistije njive. Nema, barem ode kod nas u Ivković šoru, više ni zubače, a ni grudava. Al bisan sam. Sad vuku one nike tanjire od salivance, »kembridž« i zovu čujem. Al je nevolja što i vuku i po betoniranim sokakima pa su i sve istrli i isparali kugod da su prošli putari so tom mašinom što grebe prija pravljenja novog. Mogli bi malkoc pazit, jel te sokake je ovaj svit platio. Nego, niki dan sam divanio s jednim čovikom o starim vrimenima; kako smo se kadgod družili, zajedno radili, išli na mobe jedni kod drugog i opravljali kuće, košare, korlatove i šta ti ja znam već, a uveče se išla gledat televizija u zadružni dom, jel je jedino tamo bila jedna televizija s ekranom, ako se dobro sićam da je imo četrdest centi pa kad si dospio med poslidnjima, dobio bi stolac na kraj sale dugačke desetak meteri. E, onda si se samo tako nagledo! A sad tog borme nema. Sva-ka kuća ima po dva-tri, a di koja i četiri televizora. Mož i klatat ovamo-onamo i obavezno je jedna velika podrug metera ko bioskop. Ni očale ne tribaju. A sad komšija digdi komšiju ni ne pozna. Došlo i to vrime, a sićam se ko deranac da smo se smijali kad su opravljani prvi ovi veliki blokovi zgrada i komšije se skoro nisu ni pozdravljale. Mi kad smo bili dica dobili bi borme za uvo kad bi kogod kazo učiteljci da se nismo javili na sokaku. I ko nije posli je viko još s atara »dobar dan«, a čovik je bio na drugim kraju avlije. Doduše, ni se baš smilo vikati ni »faljnjs«, ni to nije učiteljica baš volila. Sad su, čeljadi, druga vrimena. Ajd, zbogom do drukput.

Rič po rič

Avtobusi

Piše: Željko Šeremešić

I tako evo došo iz škole, a majka ništa više naširoko ne divani već sam kaže: »Marne, eno ti stižu druge« i ja već znam šta mi radit. Ko i uvijek, doletile ko divojke. Baka Janja prva, a Marica, Manda i Tonka ko dice u škole za njom. Razbaškarile se, lipo vruće, ja im svakoj napravio soka od višanja jel to su oma s vrata rekle da bi pile. I ko uvijek, baka Janja započinje prva. Eto divani kako se niki dan prijapodne u kuće sve umirilo, ko da su svi pomrli. Ni orozevi ne kukuriču, kerovi ne laju, ni njevi ni komšiski, ni televizor ne radi, svi digode ošli. Kaže, baš lipo onako zadržimala, eto baš od miline. I odjedanput u snu čuje ništa gudi, gudi, gudi... brundi pa sve jače i nikako da prođe. Uplašila da nisu kaki tenkovi jel avioni, jer od toga se sad stalno divani. I nikako da prođe. »Trgnem se ja«, kaže baka Janja, »kad ono u kuće mir al se iz napolja čuje ono ko izdaleka kad se nevrime, salauka sprima pa iz daleka gudi, brundi, pa ko da j' stiglo i ne pristaje«. Ništa, kaže ona, friško izleti u dvor, pa na sokak, kad ono kroz selo idu avtobusi. »Čeljadi moja, pa to vam je ko mravi, jel oblaci na nebu da idu. Jedan za drugim, nigdi kraja.« Kaže da j' u jednom ko da spazila i našeg Martina Lažova i Stipu i Ivu od Priletačevi, al ni cigurno. Na sokaku se, kaže, nakupilo ljudi, vala iz svake kuće skoro kogod izašo. I to tako trajalo nikad kraja. Mislila j' da će cilo prijapodne prolaziti. Ka' su, fala Bogu, ošli, narod se počeo divanit. Pitam komšinicu Stanu jel možda čula štagod, šta j' ovo? Stana kaže da ovo sad idu navijati za izbore, idu vala za Novi Sad jel Suboticu jel na obadva mista. Božem prosti, pa u Subotice i Novom Sadu toliko ljudi živi pa se još i mi seljimo pa ni vala da i ovi svi falu. Da ji tamo ni dosta, mislim. Na to će baka Marica sva bisna kako j' posleni dan, a svi se spakovali i ošli navijati. »Pa, jel tu, Bože dragi, niko od nji ne radi? Proliće je, ima posla di se okreneš a oni ošli navijati za izbore!« Kaže da ne mož otvoriti ono sokoćalo od televizora da se ne divani od izbora. Kaže da su već iz rerne maltene počeli izlaziti. Ako j' tako na drugi mista u državi, ko onda radi ako svi idu navijati za izbore. Na to će baka Manda da j' i ona čula za te avtobuse i za naš svit što j' išo navijati za izbore. Kaže da j' istina da su ovi naši išli, no ne ide joj u glavu kako će Martin Lažov za bilo koga navijati kad on slaže kad trepne, čim zine, a za sitne novce slagaće po potrebi. A ovi Preletačevi kaže da su uvijek tamo di bolje. Već su se seljili iz sela i vraćali ne zna se broj i minjali kuće ko čarape. Od minjanja se, kaže, nisu stigli ni poženiti. »Bože dragi, pa neće bit kraj svita«, sve više baka Tonka. »Žene drage, čula sam da će svako za put dobit i koji sendvič a da će bome i bućelar bit mal deblji. Mal sendviča mal koja iljadarka i eto prošlo dan.« Kaže da ne razumi kako j' dragi Bog i stvorio te stranke, šta mu bilo na pameti. A i ti avtobusi, da vam pravo kažem, baš su u mode. Em su svi puni kad nam dica bižu na taj truli Zapad, a kako vidim i vamo puni. Jest da sam ja od ovog malo šta razumio no jedno mi je barem cigurno bilo jasno: da ima avtobusa koji idu na truli Zapad, a ima što idu do Novog Sada i Subotice. S jednjima ideš raditi, a s drugima, kako kažu, dangubit.

U NEKOLIKO SLIKA

Dunja Mihajlović

Silvije Strahimir Kranjčević, Bereg

**PETAK
8.4.2022.**

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti flash
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 I to je Hrvatska: Kalebarga
10:20 Gorski liječnik, serija
11:09 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:23 Pobjeda srca
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:03 Normalan život: Dravet sindrom Hrvatska
14:57 Blaga Europe: Belgija, dokumentarna serija
15:54 Velečasni Brown, serija
17:00 Vijesti u 17
17:19 Kod nas doma
18:07 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:10 Nestala bez traga, film
22:05 5.com s Danielom: Zlatko Pejaković i Nataša Janjić Medančić, zabavni talk show
23:05 Dnevnik 3
23:39 Obiteljski čovjek, kanadsko-američki film
01:30 Blaga Europe: Belgija, dokumentarna serija
02:22 Dnevnik 3
02:45 Tajni život zoološkoga vrta, dokumentarna serija
03:32 Diva, telenovela
04:17 Skica za portret
04:33 Dnevnik 2
05:22 Pobjeda srca, telenovela

05:25 Kultura s nogu
05:49 Regionalni dnevnik
06:32 Juhuhu
10:16 Odred za čuda
10:39 Ured
10:53 Arktički veterinari
11:22 Žrtve ljubavi, serija
12:17 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:18 Mary Higgins Clark: film
15:04 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsh - specijal
16:00 Regionalni dnevnik
16:44 Tajni život zoološkoga vrta, dokumentarna serija
17:36 Provođi i sprovodi: Lijesovi i stresovi, humoristična serija

18:10 Idemo na put s Goranom Milićem: Sjeverna Amerika - Meksiko
19:21 Izradi sam: Vješalice
19:30 Glazba, glazba...
20:05 Životinjski lumeni: Komunikatori, dokumentarna serija
21:00 Umorstva u Midsomeru, serija
22:37 Zaljev, serija
00:20 Mary Higgins Clark: Années perdues, film

**SUBOTA
9.4.2022.**

06:19 Klasika mundi: : 18. Festival sv. Marka - Oratorijski zbor crkve sv. Marka Cantores Sancti Marci i Hrvatski barokni ansambl pod ravnanjem Jurice Petra Petrača
07:29 Neporaženi, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:27 Veterani mira
13:18 Zdrav život
13:49 Zajedno u duhu
14:23 Prizma
15:42 Istrage prometnih nesreća
16:10 Potrošački kod
16:39 Manjinski mozaik: Zrinska braća
17:00 Vijesti u 17
17:19 Kultura s nogu
17:44 Kamo za vikend: Na ušću
17:57 Hrvatski klasici: Kuda idu divlje svinje, serija
19:00 Dnevnik 2
20:03 LOTO 7
20:10 Zvijezde pjevaju
21:45 Loto 7 - izvještaj
21:50 Dnevnik 3
22:26 Nasljednici, film
00:22 Dobro došli kući, film
01:56 Dnevnik 3
02:19 Neporaženi, film
04:12 Veterani mira
04:57 Skica za portret
05:07 Manjinski mozaik: Zrinska braća
05:22 Dnevnik 2
06:11 Lijepom našom: Poreč

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:05 Vrtlarica

10:40 Život u parku, dokumentarna serija
11:30 Poslovni plan
12:05 Dom na kvadrat
12:40 Pisci Europe: Island ...Audura Ava Olafsdottira, Jona Kalman Stefánssona, Amia Thorarinssona, dokumentarna serija
13:40 Auto Market
14:15 Umorstva u Midsomeru, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Samo lagano
17:00 Životinjski lumeni: Komunikatori, serija
18:00 80 godina Radio Dubrovnika, film
19:15 Glazba, glazba...
20:05 Divlja trka, američko-kanadski film
21:55 Ben Fogle - Ljudi od divljine, dokumentarna serija
22:55 Potraga za zločincem, serija
23:50 Zavada: Bette i Joan, serija
01:30 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
10.4.2022.**

07:40 Zlato, američki film
09:17 Pozitivno
09:50 Biblija
10:00 Požega: Cvjetnica, prijenos mise
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:24 Zadar: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:00 Zaljubljena djevuša, kanadski film
16:30 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:34 Fishing for Love, kanadski film
19:00 Dnevnik 2
20:03 LOTO 6
20:10 Petar i Pavle, dokumentarna serija
21:02 Loto 6 - izvještaj
21:05 Priča o Diani: Naslijeđe ljubavi, dokumentarna serija
21:55 Dnevnik 3
22:29 Zlato, američki film
00:07 Nedjeljom u 2
01:02 Dnevnik 3
01:17 Vijesti iz kulture
01:25 Mir i dobro
01:51 Zaljubljena djevuša, kanadski film
03:15 The Go-Go's, glazbeno-dokumentarna serija

04:45 Skica za portret
04:51 Dnevnik 2
05:40 Zadar: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
09:45 Ta čudesna Zemlja: Priroda kao nadahnuće
10:05 Velečasni Brown, serija
10:55 Vera, serija
12:30 Lidijina kuhinja: Rajčica, dokumentarna serija
12:55 Oproštajna večera, fancuski film
14:25 Najbolji britanski amaterski kuhari, dokumentarna serija
15:25 Indeks
15:55 Fino i vino
16:28 Magazin LP
16:55 Požega: Košarka
19:01 Koncerti i festivali zabavne glazbe
20:05 Divlja prostranstva, američki film
22:25 Katarina Velika - Samozvanci, serija
23:20 Graham Norton i gosti
00:05 The Go-Go's, glazbeno-dokumentarna serija
01:39 Simpsoni, humoristična serija
02:09 Vera, serija
03:34 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
11.4.2022.**

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti flash
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 I to je Hrvatska:
10:18 Gorski liječnik, serija
11:02 Bajkovita Hrvatska:
11:13 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:15 Sport
12:18 Vrijeme
12:26 Pobjeda srca
13:18 Dr. Oz, talk-show
14:03 Globalna Hrvatska HTV
14:43 I to je Hrvatska:
14:58 Blaga Europe: Nizozemska, dokumentarna serija
15:53 Velečasni Brown, serija
17:00 Vijesti u 17

18:08 Potjera
18:57 Vrijeme
19:00 Dnevnik 2
20:10 Apsurdistan: U potrazi za izgubljenim vremenom, serija
21:05 Šutnja, serija
22:00 Otvoreno
22:51 Dnevnik 3
23:24 Blaga Europe: Nizozemska, serija
00:19 Velečasni Brown, serija
01:07 Dr. Oz, talk-show
01:49 Dnevnik 3
02:04 Vijesti iz kulture
02:12 Tajni život zoološkoga vrta, dokumentarna serija
02:58 Diva, telenovela
03:43 Skica za portret
03:56 Globalna Hrvatska HTV
04:36 Dnevnik 2
05:25 Pobjeda srca

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
10:35 Odred za čuda, igrana serija
10:55 Ured
11:05 Indeks
11:35 Žrtve ljubavi, serija
12:30 Priča o Diani: Naslijeđe ljubavi, dokumentarna serija
13:30 Ponovljeno vjenčanje, američki film
15:00 Sve radim svojim rukama, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta, dokumentarna serija
17:35 Auto Market

18:20 TV Bingo
18:55 Tea Mamut:
20:05 Stadion
21:00 Woman Walks Ahead, američki film
22:45 Crna lista, serija
23:40 Amerikanci, serija
00:30 Ponovljeno vjenčanje, američki film
01:55 Noćni glazbeni program

**UTORAK
12.4.2022.**

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti flash
10:00 I to je Hrvatska:

* Sva prava eventualane izmjene programa zadržavaju TV postaje.

10:17 Gorski liječnik, serija
11:01 Bajkovita Hrvatska:
11:13 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:25 Pobjeda srca
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:04 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Blaga Europe:
Republika Češka
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:10 U svom filmu:
Martina Dalić
21:05 Svemir: Sunce -
Božja zvijezda
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:21 Hrvatska za 5
00:12 Blaga Europe:
Republika Češka
01:02 Velečasni Brown
01:52 Dr. Oz, talk-show
02:37 Dnevnik 3
03:00 Tajni život zoološkoga
vrta, dokumentarna serija
03:45 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj
03:52 Diva, telenovela
04:37 Dnevnik 2
05:26 Pobjeda srca

HRT 2

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:35 Najgora vještica
11:35 Žrtve ljubavi, serija
12:30 Arhitekti kao umjetnici
u krajoliku, dokumentarni film
13:30 Wendy, njemački film

15:00 Zavolite svoj vrt
uz Alana Titchmarsha,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga
vrta, dokumentarna serija
17:35 Pro vodi i sprovodi:
Dobrica i predbračne
razmirice, humoristična serija
18:15 Idemo na put s
Goranom Milićem: Sjeverna
Amerika - Meksiko
19:30 Glazba, glazba...
20:05 Drevne nadgradnje:
Mont-Saint-Michel,
dokumentarna serija
21:00 Iznimka, američko-
britanski film
22:45 Cma lista, serija
23:40 Amerikanci, serija
00:30 Wendy, njemački film
01:55 Noćni glazbeni
program

SRIJEDA 12.4.2022.

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti flash
10:00 I to je Hrvatska:
10:17 Gorski liječnik, serija
11:01 Bajkovita Hrvatska:
11:13 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:25 Pobjeda srca
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:04 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice
- Hrvati u BiH
15:00 Blaga Europe: Island
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17

17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:03 LOTO 7
20:10 Romano Bolković - 1
na 1, talk show
20:55 Loto 7 - izvještaj
21:00 Mijenjamo svijet:
Eutopija - Ceste razdora
22:05 Otvoreno
22:55 Dnevnik 3
23:30 Istrage prometnih
nesreća
23:56 Blaga Europe: Island,
dokumentarna serija
00:46 Velečasni Brown
01:36 Dr. Oz, talk-show
02:21 Dnevnik 3
02:36 Vijesti iz kulture
02:44 Tajni život zoološkoga
vrta, dokumentarna serija
03:29 Diva, telenovela
04:14 Reprizni program
04:37 Dnevnik 2
05:26 Pobjeda srca

05:20 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:35 Najgora vještica
11:05 Luka i prijatelji
11:35 Žrtve ljubavi, serija
12:25 Svemir: Sunce -
Božja zvijezda
13:25 Wendy i prijateljstvo
za sva vremena, film
15:05 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga
vrta, dokumentarna serija
17:50 Rukomet -
kvalifikacije za SP

19:31 Glazba, glazba...
20:05 Nogomet, Liga
prvaka - emisija
20:50 Nogomet, Liga
prvaka - četvrtfinale, uzvrat,
prijenos
22:55 Nogomet, Liga
prvaka - emisija
23:40 Amerikanci, serija
00:30 Wendy i prijateljstvo
za sva vremena, film
02:05 Noćni glazbeni
program

ČETVRTAK 14.4.2022.

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti flash
10:00 I to je Hrvatska:
10:17 Gorski liječnik, serija
11:09 Da mi Uskrs dođe,
12:00 Dnevnik 1
12:25 Pobjeda srca
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:04 Otkrivamo Hrvatsku:
Sveti Martin na Muri
14:30 Prometej
15:00 Velika mala zemlja:
Andora, dokumentarna serija
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:03 LOTO 6
20:10 Tko želi biti milijunaš?
20:59 Loto 6 - izvještaj
21:02 Puls
21:33 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3

23:25 Velika mala zemlja:
Andora, dokumentarna serija
00:20 Velečasni Brown
01:10 Dr. Oz, talk-show
01:55 Dnevnik 3
02:18 Tajni život zoološkoga
vrta, dokumentarna serija
03:03 Diva, telenovela
03:48 Da mi Uskrs dođe
04:17 Reprizni program
04:37 Dnevnik 2
05:26 Pobjeda srca

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:35 Najgora vještica
11:05 Pozitivno
11:35 Žrtve ljubavi, serija
12:30 Petar i Pavle, film
13:30 Prstohvat ljubavi, film
15:00 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga
vrta, dokumentarna serija
17:35 Pro vodi i sprovodi:
Nećakova drama i privatna
zavrzlama, serija
19:00 Idemo na put s
Goranom Milićem: Sjeverna
Amerika
20:05 Isus iz Nazareta,
igrana serija
21:45 Uskrsna zvona
zvone: O samostanskim
tajnama i kulinarskim
poslasticama, film
22:40 Cma lista, serija
23:35 Amerikanci, serija
00:25 Prstohvat ljubavi, film
01:50 Noćni glazbeni
program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svijetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Svi putuju u Pariz

Parkovi grada svjetlosti

Putuju li svi oko vas u Pariz? Dobro, kod mene je situacija podijeljena: ili Rim ili Pariz, ali imam osjećaj da nema ništa dalje od toga. Kad bolje razmislim, uvijek postoje neke destinacije na koje ljudi masovno odlaze u određeno doba godine. Sjećam se da su prije dvije godine svi išli na Korčulu ili Murter. I obično se biraju mjesta na koja nikad nisam išla. Zapravo, bila sam samo u Rimu, a nadam se da ću ove godine ići i na Korčulu. Ali vidjet ćemo, prerano je za planiranje.

Dakle, danas s riječima putujemo u Pariz, grad svjetlosti i romantike, beskrajnu inspiraciju za umjetnike, stanište velikih boema i hedonista, grad impresivne arhitekture, veličanstvenih građevina i atrakcija i jednu od najposjećenijih destinacija na svijetu.

Nema turističkog izvještaja čije fotografije i zapisi ne uključuju Eiffelov toranj, muzej Louvre, palaču Versailles, katedralu Notre Dame, Moulin Rouge, slavni slavluk, Elizejske poljane... i ako ne pišem o njima, sigurno će biti na popisu atrakcija koju će posjetiti svaki turist u Parizu. Ono što volim istražiti prije putovanja u novi grad su manje poznata mjesta, ali jednako zanimljiva i primamljiva.

Parizu posebnu draž daju popločane ulice, osamljene terase uz popločane staze, ugodni kafići puni mještana, zelene oaze i skriveni ušuškani vrtovi. Malo je rasprostranjena informacija da Pariz ima preko 400 parkova i vrtova, mjesta koja nude bijeg s ulica punih turista, ali kriju i posebne detalje povijesti i raznolike flore i faune.

Već dugo su mi parkovi europskih gradova posebna strast, a ovom prilikom za sam početak niza parkova biram onaj koji je imao tajni status i prilično skriven ulaz. Riječ je o parku Les Jardins du Ruisseau, koji se nalazi na peronu napuštenih željeznica koje kruže oko Pariza, a otvoren je za javnost vikendom. Park je pravi raj prirode, a tijekom ljetnih mjeseci možete vidjeti vrt s cherry rajčicama, tikvicama i drugim svježim povrćem. U vrtu se nalaze i košnice u kojima se pravi vrhunski i nagrađivani med, a ono što mi je posebno zanimljivo je kokošinjac s nekoliko vrsta pilića. Ova mirna oaza usred grada odlično je mjesto za uživanje, jer uz sve navedeno nudi i blagdanske stolove koji su postavljeni po cijelom vrtu.

Svaki korak je u Parizu začinjen romantikom, a vrtovi je samo povećavaju. Sljedeći vrt ispunjava sve te kriterije i podiže ih na razinu magije. U Jardin de la Nouvelle-France, prije poznatom kao Jardin de la Vallée Suisse, naći ćete neobične mostove, formacije stijena, slapove i razne vodene značajke. Park se nalazi korak od Champs Elysees, a datira iz 19. stoljeća. Sadrži brojne vrste drveća i raznih biljaka, a kažu da svojom bojom podsjeća na zelene švicarske doline. Visoki borovi, javorovi, grmovi s cvjetovima jorgovana i jasmína, ruže... samo su neki od stanovnika ovog vrta.

Ako i dalje volite popularna mjesta i osjetiti turizam u prirodi, morate posjetiti Luksemburške vrtove. S više od 22 hektara, ovaj park, prvi privatni i stoga otvoren za javnost, idealno je mjesto za uživanje u opuštenom i drugačijem danu.

Izgradnja obje palače i okolnih vrtova datira s početka sedamnaestog stoljeća. Umoran od života u centru grada, Maríja de Médicis odlučio je naručiti zgradu na tadašnjoj periferiji talijanske zgrade u Parizu. Palača je okružena prekrasnim vrtovima, a sadrži i nekoliko igrališta za najmlađe.

I za kraj, kad smo s najmlađima, ne zaboravimo *Disneyland*, koji se nalazi samo 35 kilometara od Pariza i jedini je **Disneyjev** park u Europi. Nemam neku posebnu želju koja me vuče da posjetim *Disneyland*, ali isto tako mislim da je sve vrijedno istražiti, barem za neke usporedbe... A u njemu sigurno ima i prekrasnih parkova.

Gorana Koporan

5+Plus**Paket
SIGURNOSTI**

za samo

3.600 RSD**GODIŠNJE****Osiguranje
drugačije od svih**

Oprez u vožnji i briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti na putu.

Zato Milenijum osiguranje u svojoj ponudi ima polisu koja pokriva najčešće rizike po automobil i lica u njemu, a omogućava Vam da jednom polisom obezbedite sebe, svoj automobil i druge putnike u njemu.

Polisa Paket 5+ predstavlja paket sigurnosti, a za samo 3.600RSD godišnje dobijate osiguranje od sledećih rizika:

1. Lom stakala na vozilu
2. Osiguranje lica u vozilu
3. Zamensko vozilo
4. Troškovi pomoći na putu
5. Prirodni rizici
(oluja, grom, grad, snežna lavina i poplava)

MILENIJUM®
OSIGURANJEwww.mips.rs
011/ 715 23 00**RADIO MARIJA**

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

HODOČASNIČKI KALENDAR / ZARÁNDOK NAPTÁR 2022

TRAVANJ / ÁPRILIS			
24.	Nedjelja Vasárnap	18:00 h Sveta Misa Szentmise	POČETAK HODOČASNIČKE GODINE AZ ÉVI ZARÁNDOKLAT KEZDETE 2. Vazmena nedjelja, Nedjelja Božjeg milosrda Húsvét 2. Vasárnapja, az Isteni irgalmasság vasárnapja
SVIBANJ / MÁJUS			
07.	Subota	9:30 h Sveta Misa	Prva subota
12.	Četvrtak	18:00 h Sveta Misa	Sveti Leopold Bogdan Mandić
13.	Petak	18:00 h Sveta Misa	Fatimska Gospa
22.	Nedjelja	18:00 h Sveta Misa	6. Vazmena nedjelja Blagoslov vozača i vozila, biciklista i bicikla
24.	Utorak	18:00 h Sveta Misa	Marija Pomocnica
LIPANJ / JÚNIUS			
04.	Subota	9:30 h Sveta Misa	Prva subota
SRPANJ / JÚLIUS			
02.	Subota	9:30 h Sveta Misa	Pohod Blažene Djevice Marije
13.	Srijeda	18:00 h Sveta Misa	Majka Božja Bistrička
16.	Subota	18:00 h Sveta Misa	Karmelska Gospa
KOLOVOZ / AUGUSZTUS			
05.	Petak	18:00 h Sveta Misa	Srećna Gospa
06.	Subota	9:30 h Sveta Misa	Preobraženje Gospodinovo
15.	Ponedjeljak Hétfő	18:00 h Sveta Misa / Szentmise	Velika Gospa Nagyboldogasszony
22.	Ponedjeljak	18:00 h Sveta Misa	BDM Kraljica
25.	Četvrtak Csütörtök	19:00 h Sveta Misa / Szentmise	PRVI DAN TRODNEVNICE / A TRIDUM ELSŐ NAPJA
26.	Petak Péntek	19:00 h Sveta Misa / Szentmise	DRUGI DAN TRODNEVNICE / A TRIDUM MÁSODIK NAPJA
27.	Subota Szombat	TREĆI DAN TRODNEVNICE / A TRIDUM HARMADIK NAPJA 19:00 h pokorničko bogoslužje / bűnbánati liturgia ~ 20:45 h procesija sa svijećama / gyertyás körmenet ~ 21:30 h Sveta Misa / Szentmise	
28.	Nedjelja Vasárnap	PROŠTENJE / BÜCSŐ 06:30 h Sveta Misa / Szentmise 08:00 h Püspöki Szentmise, vezeti mons. Slavko Večerin , szabadkai megyéspüspök 10:00 h Biskupska Sveta Misa, predvodi mons. Fabijan Svalina , srijemski biskup koadjutor 16:00 h Sveta Misa za bolesnike i djelatnike Caritasa / Szentmise a betegekért és a Caritasra látogatókért	
RUJAN / SZEPTEMBER			
03.	Subota	9:30 h Sveta Misa	Prva subota
05.	Ponedjeljak	18:00 h Sveta Misa	Sveta Majka Terezija iz Kalkute
08.	Četvrtak Csütörtök	08:00 h Szentmise 10:00 h Sveta Misa	Mala Gospa Kisboldogasszony
12.	Ponedjeljak	18:00 h Sveta Misa	Ime Marijino
LISTOPAD / OKTOBER			
07.	Petak Péntek	16:00 h Sveta Misa Szentmise	Kraljica Krunice ZAVRŠETAK HODOČASNIČKE GODINE / AZ ÉVI ZARÁNDOKLAT BEFEJEZÉSE

